

Imen

REVUE PRE DUCHOVNY ŽIVOT.

Ročník III.

1943.

Číslo 3.

OBSAH:

Cesty. Svätý Tomáš Akvinský: Účinky Kristovho utrpenia 97. Habáň: Život z Kristovho kňazstva 98. Müller: Usporiadanosť života 102. Friehtoff: Máriina svätosť 108. Soukup: Iní ako my 117. Sertillanges: Večná Cirkev 121. Myslavský: Prčina nevery 125. Do výšav 129. Život 132.

Revue SMER.

REDAKTOR: prof. Dr. Inocent Müller, OP.
SPOLUREDAKTOR: P. Aquinas M. Gabura, OP.
SPOLUPRACOVNÍCI: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP; univ. prof. P. Mag. Garrigou-Lagrange, OP, Rim; univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg; prof. P. Emilián Soukup, OP; univ. prof. Dr. Jozef Búda; univ. prof. MUDr. Jozef Babor; univ. prof. MUDr. Alojz J. Chura; Dr. Pavol Beňuška; prof. Dr. Anton Šurjanský; prof. Dr. Max Chladný Hanoš; JUDr. Juraj Rajec; Dr. Ján Mastylak, CSSR; prof. Ján Haranta; prof. Juraj Kohút.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. sv. Anny 1.
Telefon Trenčín 116.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 36.50 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko & Pengő. Číslo šeku revue Smer 6181.

Naša nová kniha. V apríli dostanú naši čitatelia klasický Výklad Pánovej modlitby od svätého Tomáša Akvinského v preklade P. A. Gaburu, OP. Nepochybujeme o tom, že táto kniha bude prínosom do našej mystickej spisby, v ktorej cítime veľké nedostatky na každom kroku. Svojim stálym predplatiteľom ju pošleme bez objednávky.

Priatelia študentov. Keď tak prezerám nadplatky na študentský tlačový fond, denne sa presvedčujem o tom, že študentský národ má priateľov a mecénov vo všetkých vrstvách národa: Kňaz, učiteľ, profesor, úradník, roľník, minister, poslanec, ba aj sami študenti a študentky posielajú dary študentskej smeristickej rodine. Každý totiž vie, že budúci inteligenti majú byť vodcami národa, preto chcú z nich mať súcích vodcov. My sme si tiež toho dobre povedomí, preto študentom aj nabudúce budeme dávať svoj časopis za najmenší poplatok alebo gratis.

Účinky Kristovho utrpenia.

Svätý Tomáš Akvinský, OP.

Kristovo utrpenie je predovšetkým vlastná príčina odpustenia hriechov. A to najprv ako povzbudenie k láske. Lebo, ako vraví apoštol, „Boh svoju lásku dokazuje k nám, že kým sme boli ešte hriešnikmi, v tom čase Kristus umrel za nás“. A odpustenie hriechov dosahujeme skrze lásku, podľa onoho Luk. 7: „Odpúšťajú sa jej mnohé hriechy, lebo mnoho milovala.“

Po druhé, Kristovo utrpenie pôsobí odpustenie hriechov ako vykúpenie. Keďže on je našou hlavou, svojim utrpením, ktoré znášal z lásky a z poslušnosti, nás ako svoje údy oslobodil od hriechu, ako cenou svojho utrpenia; ako keby človek nejakým záslužným dielom, ktoré vykoná ruka, seba vykúpil z hriechu, ktorý spáchal nohami. Lebo ako prirodzené telo je jednotka, složená z rozličných údov, tak aj celá Cirkev, ktorá je mystickým telom Kristovým, počíta sa ako jedna osoba so svojou hlavou, ktorou je Kristus.

Po tretie ako účinnosť: pokiaľ telo, ktorým Kristus znášal utrpenie, je „nástrojom Božstva“, preto jeho utrpenie a činy pôsobia z božskej sily na odstránenie hriechu.

Dalej utrpením Kristovým boli sme oslobodení od viny trestu. Najprv priamo, pokiaľ utrpenie Kristovo bolo dostatočným a nadbytočným zadosťučinením za hriechy celého ľudského pokolenia. No a podaním dostatočného zadosťučinenia mizne vina trestu. Potom nepriamo, pokiaľ Kristovo utrpenie je príčinou odpustenia hriechu, na ktorom sa zakladá vina trestu.

Napokon Kristovo utrpenie je príčinou nášho smierenia s Bohom. Najprv preto, že od-

straňuje hriech, ktorým ľudia sa stávajú nepriateľmi Boha, podľa onoho Múdr. 14, 9: „Lebo rovnako v nenávisti sú u Boha bezbožník aj jeho bezbožnosť“; a v Žalme 5., 7: „Nenávidíš všetkých páchatelov nepravosti.“ Ďalej nakoľko je Bohu najmilšia obeta. Lebo vlastný účinok obety je, že smieruje Boha; ako keď človek odpúšťa urážku, ktorú mu spôsobili, pre nejakú milú službu, ktorú mu preukáže. Preto sa vraví 1 Kráľ. 26, 19: „Ak ťa Pán vzbudil proti mne, nech zavonia obeť.“ A práve také dobro bolo, že Kristus dobrovoľne trpel, že pre toto dobro, najdené v ľudskej prirodzenosti, bol Boh usmierený za všetky urážky ľudského pokolenia u tých, čo sú spomínaným spôsobom spojení s Kristovým utrpením.

Život z Kristovho kňazstva.

P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP.

Kristus sa stal kňazom Nového zákona. Táto pravda jasne žiari z viery, najmä z Listu svätého Pavla.¹ Všetko, čo sa týka spasenia a vykúpenia človeka, všetko pochádza z Kristovho kňazstva. Stvorené veci v celej svojej prirodzenej aj nadprirodzenej kráse, všetky túžby Starého zákona a všetky duchovné bohatstvá Nového zákona, všetko časné aj večné, všetko sa obracia k jednému strediu, to jest k večnému Veľkňazovi Kristu. Veľkňaz Kristus prenikol do nebies, a z jeho najsvätejšej duše vychádza najväčšia úcta a česť človeka k Najvyššiemu. On sústredil všetko do svojej duše, a z nej vyteká pre človeka prameň obnovujúcej a výkúpnej sily.

Túžby Starého zákona sa upieraly na Veľkňaza Krista, lebo nijaký starozákonný obrad nebol svätý bez pomeru ku Kristu Vykupite-

¹ Zid. 10, 5—7.

lovi, nijaké očisťovanie nezbavovalo hriechu bez budúceho Vykupiteľa. Preto proroci, patriarchovia a žalmista vyjadrujú nesmierne túžby po Kristu Veľkňazovi, lebo jeho posvätným obradom vykúpenia a posvätenia všetko malo byť obnovené, posvätené a naplnené novým životom.

Starý zákon podľa svätého Pavla bol iba „tieňom budúcich dobrôt“,² preto nemohol pristupujúcich k obetiam zdokonaľiť; každoročne (obetujúcim) pripomínali sa hriechy. Ale je nemožné, aby krv býkov a kozlov odňala hriechy. Preto Kristus vstupujúc na svet vraví: „Obety a dary nechcel si, ale telo prispôbil si mi. V obetách za hriech nemáš zaľúbenie. Vtedy som povedal: Hľa, prichádzam; na začiatku knihy je o mne napísané, aby som plnil, Bože, tvoju vôľu.“ Touto vôľou prejavuje Kristus svoje úmysly posvätiť človeka novou obetou, novým spôsobom a novým kňazstvom.

Posvätenie Krista na veľkňaza uskutočňuje sa teda vtelením. Tým odstraňuje Kristus obety Starého zákona, lebo sú bezmocné, a ustanovuje nové kňazstvo s novou obetou, ktorú vtelením prichádza vyplniť. Hodnosť jeho kňazstva je teda hodnosťou Bohočloveka; preto jeho kňazstvo stojí nad každým iným kňazstvom. Svätý Pavol kňazstvo určuje: „Každý z Ťudí vybraný veľkňaz býva postavený v ich veciach u Boha, aby prednášal dary a obety za hriechy.“³ Toto kňazstvo náleží Kristu analogicky, lebo nijaká forma starozákonného kňazstva nevyrovná sa pravde Nového zákona, každá je iba tieňom tejto najvyššej skutočnosti Kristovho kňazstva. Jednako tento výmer obsahuje svojské znaky, preto nám môže objasniť bohatstvo dokonalosti Kristovho kňazstva.

Zástupca Ťudu v pomere k Bohu značí, že kňaz je prostredníkom medzi Bohom a Ťudmi.

² Zid. 10, 1—18.

³ Zid. 5, 1.

Kristus sa stal najdokonalejším prostredníkom, lebo má v sebe najvyššie Božstvo a chce ho dať a priblížiť ľuďom. Má v sebe ľudskú prirodzenosť, aby ju pozdvihol k Bohu. Vtelenie veľmi dobre uskutočňuje podmienky, že Kristus je prostredníkom medzi Bohom a človekom. Večné Slovo obsahuje najvyššiu plnosť všetkých dokonalostí nad všetko stvorené, ponizuje sa, berie na seba ľudskú prirodzenosť a stáva sa bratom človeka. Kristus je teda zástupca ľudstva, preto berie na seba ľudskú prirodzenosť. Ako zástupca človeka musí byť človekom. Ako prirodzeným rodením z Adama dedí sa jeho hriech, — lebo ľudská prirodzenosť bola porušená — tak aj pre jednotu prirodzeností, ktorú máme s Kristom, Kristova spravodlivosť bude a je našou spravodlivosťou. Kristus sa teda spája s ľuďmi, ktorých chce spasiť a vykúpiť. Kristus v sebe zosobňuje všetky duchovné potreby celého ľudstva, a ako najvyšší výraz kultu ľudstva obetuje Bohu svoje telo a svoju krv. Telo je to isté, aj krv je tá istá, ako majú iní ľudia, preto všetci sme uzavretí v Kristovej obete, celé ľudstvo, a to pre jednotu ľudskej prirodzenosti. Preto aj ten, čo obetuje a posväcuje, to jest Kristus, aj tí, čo sú posväcovaní, pochádzajú od toho istého otca Adama. Preto Kristus menuje nás svojimi bratmi. Kristus svojou smrťou zničil diablovu vládu a všetkých vyslobodil z otroctva hriechu a zo strachu smrti. Preto sa to tak shodovalo s božou múdrosťou a s jej úmyslami, že Boží Syn vzal na seba ľudskú prirodzenosť, v ktorej mal spôsobiť obnovu, ktorou mal znovuzrodiť z Ducha Svätého. Preto Kristus mal sa stať vo všetkom podobným svojim bratom okrem hriechu, aby mohol byť zástupcom mnohých ľudských bratov pred Bohom. V z f a h č l o v e k a k B o h u prevzal teda Kristus Veľkňaz. Kristovo kňazstvo je najvyššie, najsvätejšie, plné milosrdenstva a hodné dôvery, aby mohlo zadosť učiť

za hriechy ľudstva. Pretože sám vzal na seba slabosti ľudskej prirodzenosti, to jest utrpenie a smrť, a sám v najvyššej miere trpel a potupne umrel na kríži ako obeta, môže najlepšie pomôcť všetkým, čo sú v súžení.

Teda Boh vo svojom slobodnom rozhodnutí určil spásu ľudstva týmto vznešeným, veľkolepým spôsobom skrze Krista Veľkňaza. Tým z rozhodnutia večného božieho plánu Kristovo vtelenie bolo nevyhnutné pre najvyšší úkon kňazský, ktorý vyžadovala božia spravodlivosť. Lež takto aj poznávame, ako sme celkom pripútaní ku Kristovmu kňazstvu a vonkoncom závislí od neho. Každé posvätenie ľudskej prirodzenosti, všetka svätosť a sila človeka pochádza z účinkov Kristovho kňazstva.

Kristus sa stal spoločníkom našej ľudskej prirodzenosti, teda spoločníkom nášho pozemského života, ktorý je vyhnanstvom, ktorý je naplnený utrpením a napokon končí smrťou. Kristus sa druží k nám aj v tomto vyhnanstve a v jeho utrpení, stavá sa našim spoločníkom aj v smrti. A práve tým Kristus vyslobodzuje človeka z tyranstva a nadvlády diablovej, zo strachu pred smrťou a zo slabosti pred utrpením. Slabosťami ľudskej prirodzenosti s nami prežíva ľudské nedostatky a aj ľudské pokušenia, preto v najvyššej miere môže s človekom súcitiť. Kristus prevzal celé ľudstvo; preto sblíženie je dokonalé. Kristovo porozumenie pre človeka je väčšie, ako môže mať iný človek pre svojho priateľa, a to pre nemiernu Kristovu dokonalosť, pre jemný ľudský cit a porozumenie, pre hlboké poznanie, ktoré mal Kristus o človekovi.

Pravda, pripodobnenie človeka nejde až tak ďaleko, žeby sa Kristus mohol dopustiť aj hriechu. Práve preto, že prišiel zhladiť hriech, zbaviť človeka hriechu, priblížiť hriešnika Bohu, preto ako najdokonalejší prostredník je svätý, má v sebe plnosť milosti a pravdy, plnosť

svätosti. Z hriechu Kristus musel byť vyňatý, lebo potom sám by nemohol zadosť urobiť za hriech, a napokon hriech odporuje svätosti Bohočloveka. Preto Kristus pri svojom vtelení ako človek je posvätený spojením s Božstvom a spolu je naplnený vo svojej ľudskej duši a vo svojich schopnostiach posväcujúcou milosťou a nemôže zhrešiť; preto Kristus je Veľkňaz svätý, nepoškvrnený, bez hriechu, oddelený od hriešnikov a vznešenejší od nebies.¹ Pred hriechom sa zastavilo poníženie Božieho Syna, takže sa pripodobnil človeku vo všetkom okrem hriechu. Hriech nemohol prospieť úmyslom vykúpenia.

V Kristovom kňazstve sme všetci zahrnutí, preto Kristus je všeobecný Veľkňaz a koná v mene všetkých svojimi úkonmi, plnými milosrdenstva u Boha, aby pre nás získal plnosť jeho posvätenia. Kresťanský život vyteká z Kristovho kňazstva; preto kresťan podobá sa stromu, ktorý je zasadený pri prameni vody, takže jeho listie neopadá od suchoty, jeho plody sú plné a dokonalé. Vnútorňá sila milosti z Kristovho kňazstva udržiava život a pohyb ľudského srdca, z ktorého potom vychádzajú dobré náklonnosti ako ovocie posvätenej ľudskej prirodzenosti.

Usporiadanosť života.

Dr. Inocent Müller, OP.

Po duchovnom vedení k vonkajším prostriedkom na dosiahnutie dokonalosti patrí usporiadanosť života. Je to vlastne praktické predĺženie činnosti duchovného vodcu. Ten nám dá zásady a pravidlá duchovného života, a teraz záleží na nás, či sa im podrobíme, či ich budeme vedieť múdro v živote použiť. Na to načím zariadiť si čas, stavovské aj duchovné

¹ Zid. 7, 26.

povinnosti tak, aby jedna povinnosť nebola prekážkou druhej. Poriadok je potrebný už v obyčajnom živote; kde nieto poriadku, usporiadania, tam nevidieť výsledky práce. Poradme sa preto s duchovným vodcom, čo máme konať, ako a kedy, lebo tým veľa získame pre duchovný pokrok.¹

Ponajprv účelnejšie využijeme čas. To najlepšie vďieť pri porovnávaní života človeka, ktorý sa riadi určitými pravidlami, so životom človeka bez pravidelného zadelenia času. Ten, čo si nevie zadeliť primeraný čas každej povinnosti, často váha, čo by bolo lepšie teraz vykonať. Dlhو uvažuje a váži dôvody pre a proti, a nakoľko v mnohých prípadoch nevidí, čo je vážnejšie, ostáva v rozhodnutiach neistý. Potom sa stáva, že koná to, čo je akosi zaujímavejšie, čo sa mu viacej páči, a pritom zanedbáva veľa iných povinností, lebo nepredvídal a neurčil si, že by ich mal vykonať; a nevykoná ich len preto, že nemá čas, ktorý stratil pre vlastnú nedbalosť. Nedbalosť potom vedie k nestálosti, pri nijakej práci nevie vytrvať, povoľuje prirodzenej lenivosti, lebo nepozná pravidlo, ktorým by sa vrtkavosť odstránila.

A zasa naopak, človek s určitým denným programovým poriadkom získa veľa času. Neváha, čo by mal konať, lebo má vždy presne určené, čo má konať. Pravda, nemusí to byť nejaké matematické zadelenie času, postačí akési všeobecné rozvrhnutie hodín na úkony nábožnosti, práce, zotavenie atď. Pri pravidelnom zadelení času nič nás nemôže prekvapiť tak, že by sme si nevedeli poradiť, že by sme museli váhať. Lebo keď sa naskytne nejaká mimoriadna príležitosť, tu už pravidlo určuje, čo môžeme skrátiť, čo vynechať a kedy to doplniť. Takto vyhneme aj nestálosti a lenivosti.

¹ V rehoľných spoločnostiach a v kňazských seminároch tento poriadok určujú stanovy, regula alebo seminárske predpisy.

lebo určený poriadok nás ustavične núti konať to, čo je predpísané na každú hodinu cez deň. Zachovávaním tohto poriadku osvojujeme si dobré zvyky, ktoré zaisťujú duši stály cvik v ctnostiach, takže usporiadane prežitý deň je refazou dobrých skutkov a zásluh.

Zachovávanie tohto poriadku je úkon poslušnosti, a ako učí svätý Tomáš, táto ctnosť pridáva zvláštnu zásluhu k zásluhám úkonov iných ctností. Preto sa vraví, že kto žije podľa pravidiel, žije Bohu, lebo stále plní jeho vôľu, a takto všetky jeho činy dostávajú nadprirodzený ráz. V duši takého človeka nastáva nadprirodzený poriadok a súlad, lebo vôľa je podrobená Bohu, nižšie schopnosti vôle; je to teda akýsi postupný návrat do stavu, v ktorom bol človek na začiatku stvorenia. Poslušnosťou odstraňuje sa neporiadok a v duši nastáva vláda božieho kráľovstva. A tak sa stáva, že i všetky úmysly našich činov sú nadprirodzené. Premáhame vlastné náklonnosti, akési vlastné ciele, a podrobujúc sa predpísanému poriadku, všetko usmerňujeme k Bohu. Každý náš čin stáva sa svätý, je to úkon lásky k Bohu. Nuž koľko zásluh môže získať takýto človek za deň? Život podľa pravidiel je teda život podľa božej vôle, je to denné stotožňovanie sa s božou vôľou, ktoré je najistejšou cestou k dokonalosti.

Táto pravidelnosť v živote nemôže byť prekážkou apoštolátu, ba naopak. Napríklad takýto kňazský životný poriadok má určený čas na farské práce, na svätú spoveď, na vysluhovanie sviatostí, a veriaci dobre vycítia, ktorá chvíľa je im venovaná, preto prídu kňaza vyhľadať vtedy, keď im môže poslúžiť. A takáto presnosť kňaza v zachovávaní poriadku je aj pre veriacich poučným príkladom. Vraví o ňom, že je to muž povinností, vždy verný zákonom, ktoré predpisuje cirkevná vrchnosť. Preto keď ho počujú na kazateľnici alebo v spovednici zdôrazňovať poslušnosť zákonom božím a cirkev-

ným, budú ich zachovávať nie tak preto, že to on prikazuje, lež skôr akosi priťahovaní jeho príkladom. Nebudú mu môcť nič namietať, nebudú mu vytýkať, že nikdy nie je doma, lebo vedia, kedy je doma a kedy ho smú vyrušovať. Presnosť kňazská stane sa apoštolským príkladom. Jeho usporiadaný život nepriamo bude posväcovať sverenú dušu.

To isté platí aj o laických apoštoloch. Tí si nesmú nabráť toľko povinností, že potom nestačia ani jednu dobre vykonať. Načim si pýtať radu od kňaza, lebo keď laik-apoštol nemá presne vyhranené čas na všetky povinnosti, neosoží ani sebe, ani tým, medzi ktorými chce apoštolovať. Preto s kňazom nech sa dohovoria o tom, čo môže a čo má konať.

Pravda, nemôžeme si tento denný poriadok zostaviť podľa ľubovôle. Tu načim pokračovať veľmi opatrne, aby sme si život nezamotali do takých pravidiel, ktoré by nám iba škodily. Nakoľko ide o poriadok, musíme pokračovať opatrne a vždy o všetkom dohodnúť sa s duchovným vodcom alebo s kňazom. Lebo určiť poriadok pre život predpokladá u človeka rozvážnosť a skúsenosť. Treba poznať nielen to, čo je dobré samo v sebe, lež čo je dobré konkrétne pre túto osobu; načim vedieť, na čo je súca a čo prevyšuje jej sily, čo je pre ňu užitočné v takom životnom prostredí a čo nie. No a takých ľudí je málo, čo by nezabudli ani na jednu okolnosť. Napokon výhoda usporiadanejšieho života spočíva aj v tom, že sa duši naskytá príležitosť cvičiť sa v poslušnosti. To by, pravda, odpadlo, keby sa nepodrobila zákonitej vrchnosti aj v takej veci, ako je zostavenie denného programu. Kňaz aj v tomto prípade použije skúsenosť Cirkvi svätej a jej svätých, aby duši poradil, čo bude pre ňu užitočné.

Ďalej aby poriadok v duchovnom živote priniesol ovocie, musí byť pevný, taký, aby aspoň v zásadách shrnúval pravidlá, určujúce

čas a spôsob konania nábožných cvičení súčasne pri plnení stavovských povinností, ako aj spôsob a mieru cviku v ctnostiach, ktoré zodpovedajú životu duše. Lež aj pri tejto pevnosti poriadok nesmie byť mŕtvou hradbou, cez ktorú neslobodno prekročiť. Musí byť ohybný, dosť široký, aby pripustil určité zmeny pri zmene alebo skracovaní niektorých pobožností, ktoré nie sú podstatné, aby podľa okolnosti boli nahradené takými cvičeniami a v takom čase, ktoré duši lepšie vyhovujú. Nesmieme nikdy prilipnúť k určitým pobožnostiam, k určitým cvičeniam tak, že sa nevieme bez nich obísť, lebo sa pre nás staly zvykom. Poznám ľudí, ktorí denne musia sa pomodliť viaceré litánie, ruženec, všelijaké spolkové modlitby, mnohé odpustkové modlitby, ktorí majú všetky modlitebné knižky, ale nevidia na nich, že by sa boli v niečom polepšili, že by vari pokračovali v duchovnom živote. Takýto rámcový poriadok je iba prekážkou dokonalosti a nie pomôckou. Všetky nábožné cvičenia majú nás iba prispôbiť činnosti Ducha Svätého v duši, majú nás naplniť pokorou a pritom odtrhnúť od všetkého pozemského, preto aj od nás samých a od našich pobožností, aby Duch Svätý mohol v duši voľnejšie a slobodnejšie účinkovať. Preto nenačím ani v rehoľnom živote nútiť niekoho k nejakým modlitbám alebo pobožnostiam, v ktorých sa duša iba roztržite moce a nepokračuje v duchovnom živote preto, že mŕtvý rámec predpísaného poriadku to nedovoľuje. Poriadkom určené nábožné cvičenia musia slúžiť na to, aby rýchlejšie v duši uvoľnily cestu božej milosti.

Keď sa budeme držať predpísaného poriadku, venujeme každej povinnosti len primeraný čas. Veď aj medzi povinnosťami je určitá hierarchia. Na prvom mieste stoja povinnosti k Bohu, potom starostlivosť o spásu našej duše a napokon spása bližného. Je isté, že nielo

vécneho sporu medzi týmito povinnosťami; ba naopak, medzi nimi musí byť súlad, záleží, pravda, na nás, či ho vykonáme. Veď kto uctieva Pána Boha, ten ho poznáva a miluje čiže posväcuje seba samého. A preto, že sám miluje Pána Boha, chce, aby ho poznal a miloval aj bližný; to celkom logicky vyplýva z pojmu lásky k Bohu. Lež bez poriadku ani to by neišlo. Lebo keby sme venovali všetok svoj čas výlučne spásu bližného a pritom zanedbali modlitbu, je jasné, že by sme zanedbali najúčinnejší prostriedok apoštolskej horlivosti. A keby sme zanedbávali vlastné posväcovanie, zavčasu by nás opustila aj horlivosť o spásu bližných. Načim preto dať Pánu Bohu to, čo najprv jemu patrí, potom príde posväcovanie vlastnej duše, a budme istí, že tretie príde samočinne. Náš deň bude potom rozdelený medzi modlitbou a apoštolátom, a každá z týchto povinností bude mať vymedzený primeraný čas.

V niektorých okolnostiach musíme opustiť túto zásadu a vykonať to, čo je nevyhnutnejšie a potrebnéjšie. Môže sa to prihodiť kňazovi, keď ho volajú k umierajúceho. Kňaz musí zanechať modlitbu, rozjímanie, aby sa postaral o dušu umierajúceho. Na ceste k nemu môže rozjímať, a to mu iste nahradí duchovnú povinnosť, ktorú mal konať v tom čase.

Aby takýto poriadok v duchovnom živote mal na našu dušu posväcujúci účinok, musíme ho zachovávať doslovne celý. Lebo keby sme sa podrobili len tomu, čo je ľahšie a pritom obišli prísnejšie nariadenie, iste by sme sa zbavili duchovného prínosu, vyplývajúceho zo zachovania poriadku. Načim preto zachovávať každú literu, ak je to možné; keď to z vážnych dôvodov nemôžeme, osvojme si potom aspoň ducha poriadku a vykonajme to, čo môžeme.

Treba však vyhnúť dvom chybám: úzkostlivosti a akémusi popúšťaniu z prvotných úmyslov. Keď z vážnych príčin musíme nejaké

nábožné cvičenie vynechať alebo zameniť ho s iným, nikdy sa preto neznepekujeme. Matka napríklad nemôže pristúpiť k svätému prijímaniu, lebo doma musí sa starať o dieťa. Nech sa uspokojí duchovným svätým prijímaním a nech sa nebojí, že hádam hreší z nedbalosti. Na druhej strane nesmieme byť v konaní niektorých duchovných povinností povrchní. Tak napríklad keď pre chorobu nemôžeme ísť na svätú omšu, to ešte neznamená, že sme oslobodení od nejakej inej modlitby alebo pobožnosti. Keď je nejaká povinnosť dlhšia, nesmieme ju bez príčiny skrátiť alebo čiastku si preložiť na iný čas. Umŕtvime lenivosť, zvedavosť a využijeme každú chvíľu tak, ako poriadok žiada.

Ale dušou tohto poriadku v náboženskom živote je úmysel, s akým všetko konáme. Úmysel dáva našim činom pravú hodnotu, preto konajme všetko preto, aby sme splnili božiu vôľu, potom každý náš skutok sa premení na čin poslušnosti a lásky k Bohu. V tomto duchu podrobme sa všetkým pravidlám denného poriadku, a náš život stane sa chválospevom na Pôvodcu každého poriadku.

Máriina svätosť.

2. Plnosť milosti.

Univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP.

Viera nás učí, že Mária mala posväcujúcu milosť. Je to výslovná náuka Pisma svätého a vyplýva to aj zo samého pojmu nepoškvrneného počatia, ktoré Boh zjavil, ako sme vyššie videli. Preto nepýtame sa, či Mária mala posväcujúcu milosť, ale v akej miere ju mala? Pýtame sa, či môžeme ustáliť, v akej miere bola posväcujúca milosť daná Márii, aspoň tak, aby posledné (nie viacej, nie menej) bolo zrejmé?

Teda začíname od Evanjelia podľa svätého Lukáša. Tam¹ čítame, že anjel Pánov pozdravil Máriu dotiaľ nepočutým spôsobom. Anjel nevylovil Máriino meno, ale povedal: „Zdravas, milosti plná.“ Tak aspoň vydanie Vulgáty uvádza grécke pričastie „kecharitoomēnē“, čo vlastne znamená „omilostená, (graciózna)“. A jednako preklad Vulgáty s inými staršími prekladmi správne vyložil smysel gréckeho slova. Bo keď onen privlastok dáme miesto vlastného mena (miesto „Mária“ dáva sa „Milosti plná“), jeho význam sa zmení, takže stane sa ako by mimoriadnou výhradou: Mnohé ľudské dcéry sú omilostené, ale nijaká tak, ako Mária! Preto ona je označená ako omilostená v prednostnom smysle, čo, pravda, dobre vystihuje výraz „Milosti plná“.

A tak skrsá otázka: Mária bola obdarená takou hojnou milosťou, že si zaslúžila nové meno: „Milosti plná“, a predsa nebola taká plná, žeby sa milosť v nej nemohla rozmnožovať...

Aspoň v dvojakom smysle môžeme vravieť o plnosti, totižto nakoľko hľadáme na mieru schopnosti toho, kto má, alebo na mieru s dieľania tej veci, ktorú niekto má. Ak teda dakto má takú veľkú milosť, že jeho schopnosť nemôže zniesť väčšiu milosť, je plný. A to či je už reč o absolútnej schopnosti podľa miery Kristovho podarovania² — a tú mieru môžeme mať len v nebesách — a či o prechodnej schopnosti, to jest podľa prítomného stavu a terajších podmienok. V oboch prípadoch hovoríme, že človek je plný, a jednako táto plnosť „podľa schopnosti majúceho“ nevyklučuje, aby sama milosť, osve uvažovaná, nemohla byť väčšia. Tak samo Písmo sväté chváli diakona Štefana ako plného milosti,³ a predsa vtedy ešte nedošiel na hranice vlastnej schopnosti.

¹ 1, 28.

² Ef. 4. 7.

³ Skut. 6. 8.

ako vidno z jeho mučeníctva, ktorým plnosť milosti v ňom veľkolepo vzrástla.

Kristus Pán bol plný milosti. A to ponajprv podľa vlastnej absolútnej schopnosti: Od začiatku svojho počatia tešil sa z blaženého videnia, a preto táto počiatočná milosť za celý jeho život nikdy nevzrástla, aj keď konal veľmi hrdinské skutky. No Kristus bol podobne plný podľa možnosti sdielania samej milosti. Veď Boh v tomto spasnom poriadku nedal väčšiu milosť, ako je Kristova milosť. Ba mnohí bohodvedci, odvolávajúc sa na samu božskú všemohúcnosť, tvrdia, že väčšia milosť nemôže byť daná. Lebo nepripúšťa väčšiu mieru (vyšší stupeň), ako je táto. Veď posväcujúca milosť je fyzická účasť na božskej prirodzenosti, skrze ktorú voláme sa a sme božšími synmi; preto ako účasť pýta zúčastňujúci sa podmet. No ani Boh nemôže stvoriť podmet s väčšou schopnosťou, ako je Kristova duša.

A táto neobmedzená a každý vzrast vylučujúca Kristova plnosť týka sa nielen sily milosti, ale aj jej účinkov alebo pôsobenia. A tak Kristus bol plný milosti, lebo ju mal v najvyššom stupni, v akom ju dako môže mať, a to pokiaľ ide aj o silu aj o rozsah účinkov.

Istá a obecná je mienka, že Mária nedosiahla túto Kristovu plnosť. Preto Máriinu plnosť treba chápať podľa vlastnej Máriinej schopnosti, aby bola súca za Božiu Matku.

Rozdiel medzi plnosťou milosti v Kristovi a v Márii je zrejmý, keď hľadíme na cieľ oboch milostí. Všetky Márii dané milosti cieľia na božské materstvo ako na posledný cieľ.⁴ Ako teda dôstojnosť božského materstva nekonečne ostáva pod dôstojnosťou božského synovstva, tak aj požiadavky duše Božej Matky nekonečne ostávajú pod požiadavkami duše Božieho Syna.

⁴ Porovnaj predtým danú schému.

Veď cieľ vecí je ich mierou. Teda plnosti Krista a Márie musia byť veľmi odchodné, bo miera ich vlastný cieľ.

No ten istý záver máme naporúdzi, keď použijeme filozofickú zásadu: Čím bližšie je prijímateľ pri vplyvajúcej príčine, tým viacej ho ona ovplyvňuje. (Kto pristúpi bližšie k ohňu, viacej sa musí zahriať. Kto pristúpi bližšie k učiteľovi, to jest kto je jeho bezprostrednejším žiakom, viacej pocíti jeho vplyv.) Kristova duša však je najbližšie pri žriedle všetkej milosti (veď je dušou pôvodcu milosti), preto najviacej sa v ňom zúčastňuje. Máriina duša zase je bližšie pri pôvodcovi milosti ako iní (veď je jeho matkou), preto viacej prijíma ako iní. Teda Kristus má väčšiu milosť absolútne, no Mária vzhľadom na iných. Preto takáto je Máriina plnosť: Má menej ako Kristus, no viacej ako iní.

Z toho, že Mária má menej ako Kristus, vyplýva, že hoci v Kristovi milosť nikdy nemohla rásť, — bol totižto na zenite — predsa v Márii rástla.

Takýto vzrast milosti v Márii istotne pôsobí vlastná Máriina činnosť: Mária všetkými úkonmi ctností, všetkými dobrými skutkami zaslúžila si rozmnoženie milosti, ako aj my si môžeme zaslúžiť také rozmnoženie, ako svätá Cirkev božia výslovne učí na tridentskom sneme.⁶ — Ale jej milosť vzrástla aj sviatostne, teda *ex opere operato* (činnosťou sviatostného úkonu). Mária veru neprijala všetky sviatosti a najmä nie tie, ktoré v prijímajúcom predpokladajú nedokonalosť hriechu alebo rozkoše, ako sú sviatosti pokánia, posledného pomazania a manželstva. Je tiež isté, že neprijala sviatosť kňazstva, keďže túto sviatosť božské právo vyhradzuje mužom a keďže ona mala čosi väčšie; veď nebola služobnicou najvyššieho

⁶ Denz. 842.

kňaza, ale jeho spoločnicou! Nepravdepodobné je, že Mária prijala sviatosť birmovania, a nie je isté, či bola pokrstená, ako hneď uvidíme. Preto istotne môžeme povedať len to, že prijala Sviatosť sviatostí, totižto najsvätejšiu Eucharistiu; z nej mala čo najväčší duchovný úžitok, lebo táto sviatosť bola priam na to ustanovená, aby v nás rozmnožovala lásku!

Nadto Mária prijala rozmnoženú milosť ako by sviatosťne. A to najsamprv skrze tajomstvo vtelenia, nakoľko Syn Boží neprijal od nej len telo, lež aj sa utajoval po deväť mesiacov pod jej srdcom, a keď sa naplnil čas, narodil sa z nej bez narušenia jej panenstva. Bo keď Mária vtelením svetu dala sám zdroj milostí, nijako nemôžeme pochybovať, žeby jej to nebolo čo najviacej na ošoh. To vtelenie Máriu povýšilo aj za matku Hlavy duchovného tela a tým za duchovnú matku celého tela Cirkvi; preto tá, čo už nepotrebovala krst na zbavenie sa dedičného hriechu, od ktorého bola ochránená, ani, ako sa zdá, nepotrebovala krst, aby bola údom Cirkvi, keďže bola jej matkou.

Nadto spolu s inými učeníkmi na Turice viacej zúčastnila sa na všetkých daroch Ducha Svätého ako my, ktorí prijímame sviatosť birmovania.

Podobne vidí sa, že plnosť milosti zvýšila sa v Márii ako by sviatosťne jej prebolestným spolutrpením pod Pánovým krížom, ktorým — ako naozaj právom vravíme — s Kristom vykúpila ľudské pokolenie, ktorým aj sama viacej sa zúčastnila a vynikajúcejším spôsobom vo všetkom, čo kňazi Nového zákona prijímajú pri vysviacke.

No nech už akokoľvek rástla Máriina milosť, či už vlastnou zásluhou či sviatosťne alebo ako by sviatosťne, nikdy nemohla dosiahnuť mieru milosti, Kristu vlastnú; ten, pravda, mal milosť v najvyššom stupni, v akom daktó milosť mohol mať podľa vlastnej absolútnej

schopnosti a sdielania samej milosti. Mária však vždy rastením prijala milosť až po svoje slávne nanebevzatie, pri ktorom došla po hranice vlastnej schopnosti, no nie po hranice možnosti sdielania samej milosti. Vtedy, keď bola pri cieľi, mala milosť v najvyššom stupni, v ktorom milosť mať mohla, nie však v najvyššom stupni, v akom daktó milosť môže mať, čo je vlastné Kristu. A tak Máriina plnosť ďaleko, ba nekonečne ostáva pod Kristovou plnosťou.

No čo aj ďaleko ostáva pod Kristovou plnosťou, jednako preto nie je ako by v medziach iných stvorení, ale aj ich veľmi prevyšuje, takže Máriina plnosť milosti je naozaj mimoriadna. Cieľ je mierou vecí; a tak miera milosti je jej cieľom. Preto ten istý dôkaz, ktorým sme vyššie dokázali, že Máriina plnosť nevyhnutne ostáva pod Kristovou plnosťou, — keďže totižto samo hypostatické spojenie je cieľ Kristovej milosti, božské materstvo zasa cieľ Máriinej milosti — znamenite dokazuje, že Márii daná milosť nevýslovne prevyšuje hocakú hojnosť, ktorú iné stvorenia dostaly. Veď najvyšší cieľ všetkých vyvolených, na ktorý preto cieľia všetky milosti, je spojenie s Bohom v blaženom videní, pre ktoré sú predurčení. Mária však je predurčená ešte pre čosi vyššie: aby bola súcou matkou jednorodeného Syna večného Otca! A predtým sme ukázali, že toto najvyššie predurčenie je príčina a dôvod, prečo aj jej je určený najvyšší stupeň nebeskej dokonalosti. Aby totižto naj dôstojnejšie bola povýšená na toľkú dôstojnosť, aby stvorenie zrodilo Stvoriteľa (zrodila si toho, ktorý ňa stvoril!), vyžadovala sa najvyššia ľudská dokonalosť, ktorá predsa môže byť iba v nebeskej dokonalosti. Inými slovami posledný cieľ všetkých svätých, totižto najvyššia ľudská dokonalosť, — dosiahnuteľná len v konečnej ľudskej nadprirodzenej blaženosti, ku ktorej majú sme-

rovať všetky im dané milosti — pre Pannu Máriu nie je posledným cieľom, keďže totižto v nej je zamierená na čosi vyššie, na čosi väčšie, čo teda je posledným cieľom: samo blažené videnie v Márii sa vyžaduje ako posledné rozvrhnutie (dispozícia) pre jej najvyššie materstvo! Preto aj plnosť milosti, meraná týmto najvyšším cieľom, nevyhovuje a prevyšuje hocakú inú plnosť ktoréhokoľvek iného svätého.

Nadto božia láska nie je len v citení (afektívna), ale je aj účinná (efektívna); veď ako bolo povedané, nevzbudzuje ju už nájsené dobro, ale ona vzbudzuje každé dobro. V tomto smysle vravíme, že Boh viacej miluje lepších; ich totižto práve robí lepšími, lebo ich viacej miluje. Tak teda ak presvätá Mária bola už naozaj vyvolená za Božiu Matku od prvej chvíle svojho jestvovania, a tak Boh s ňou ako s takou zaobchodil, — veď o tom svedčí samo jej nepoškvrnené počatie — ľahko pochopíme, že istá a obecná je náuka, ktorá učí, že blahoslavená Panna prišla na svet s počiatočnou plnosťou, ktorá veľmi prevýšila počiatočnú plnosť nielen ostatných ľudí, ale aj anjelov. Preto dneska pripúšťame ako veľmi pravdepodobné, že táto Máriina počiatočná plnosť prevýšila aj konečnú plnosť, ktorú niekedy dostáva hocktorý anjel alebo človek, no s výhradou, ktorá z Máriinej plnosti vylučuje blažené videnie; bo ináč bol by znemožnený akýkoľvek vzrast, ako to bolo u Krista.

No daktorí súčasníci radi ešte pridávajú. Tvrdia ako „veľmi hodnoverné a pravdepodobné“ alebo aj ako „čo najviacej súhlasiace so zdravou filozofiou“, že Máriina počiatočná plnosť nielen prevýšila konečnú plnosť hocktorého anjela alebo svätca, ale ešte aj konečnú plnosť všetkých svätých anjelov a ľudí. Inými slovami: Ak si predstavíme všetky milosti, dané všetkým a jednotlivým svätým an-

jelom a ľudom, sliate do jedného veľkého mora milostí, ešte aj vtedy plnosť milostí, daná samej Márii, prevýši onen veličinný celkový súhrn všetkých iných vovedno.

Predsa však ak to tvrdenie chápeme tak, ako je vo svojej všeobecnosti, — teda bez ďalšieho rozlíšenia — neváham vyhlásiť o tvrdiacich: Sami nevedia, čo vravia!

Veď milosť je duchovná vec, a ako už svätý Augustín upozornil, „v tých veciach, čo nie sú hmotne veľké, to isté je byť väčším a byť lepším“. Väčší rozum je lepší rozum. Väčšia milosť je lepšia milosť. Ak teda hľadáme na silu a dokonalosť milosti, nemôžeme hovoriť o dajakom súhrne alebo o dajakej celosti. Väčšia milosť je lepšia milosť, teda zahŕňa všetko, čo obsahuje menšia milosť; preto posledné nemôžeme spojiť s prvým. Ak prvý chorý má teplotu 39° a druhý 40°, nikto sa nemôže opovážiť vážne tvrdiť, že naraz majú 79°, keďže 39° už je v 40°. Podobne ak dakto v roku 1943 má 90 rokov a jeho žena 85 rokov, naraz nemajú 175 rokov, bo zasa 85 rokov je už v 90. Ako teda súčet dvoch teplôt a dvoch vekov (dvoch ľudí, ktorí žijú v tom istom čase) nemôže vystúpiť nad vyššie z oboch, tak ani rozličné milosti nemôžeme sčítat, lebo menší stupeň je už vo väčšom.

Keď teda povieme, že Máriina plnosť milostí prevyšuje plnosť najvyššieho z iných svätých, už nič iné nemôžeme povedať; lebo všetko, čo bolo dané iným svätým, je už obsiahnuté v tom, čo má najvyšší. Preto mienka tých, čo vravia, že Máriina plnosť prevyšuje súčet milostí všetkých svätých, nič nepridáva k názoru iných, ktorí učia, že Máriina plnosť prevyšuje plnosť ktoréhokoľvek z iných svätých! Teda jasnejšie a správnejšie máme hovoriť, že Máriina počiatočná plnosť prevyšuje konečnú plnosť najvyššieho z iných svätých. Teda prevyšuje iných jednotlivcov.

Okrem sily milosti a jej dokonalosti a vznešenosti rozlišujeme jej rozsah čiže pôsobenie. Mária prevyšuje iných svätých nielen v účasti na božskej prirodzenosti, ale aj v účasti božského života a činnosti. Veď blahoslavená Pan-na mala nielen posväcujúcu milosť, lež aj pohotovú dary, z nej vyplývajúce, ako sú: božské a mravné ctnosti a dary Ducha Svätého; hoci niektoré z nich sa neuplatňovali v činnosti pre vynikajúcu dôstojnosť Božej Matky. Podľa obecnej mienky Mária mala tiež charizmy, ako: dar prorocstva, rozlišovanie duchov, hlboké chápanie Písma svätého atď., ktoré, pravda, používala len podľa svojho postavenia ako Matka Boha a Cirkvi, učiteľka apoštolov. Nadto bývala veľmi bohato obdarúvaná pomocnými milosťami, pomocou ktorých uplatňovala celú svoju nadprirodzenú silu vo všetkých svojich skutkoch, takže každým svojím skutkom vždy rástla v božej láske. Okrem toho konala znamenitejšie úkony ctností, ktoré dakto môže mať len zo zvláštneho vnuknutia a prispenia božského Ducha. Uskutočňovala aj diela blahoslavenstiev a radovala sa z ovocia Ducha Svätého. Je veľmi ťažké povedať a pochopiť, ako veľmi týmto všetkým vzrástly jej zásluhy.

Pri takej veľkej rozmanitosti činnosti a účinkov milosti, ktoré sa navzájom nelíšia len stupňom, srátanie nie je nemožné. Veď väčší svätý nemusí nevyhnutne mať všetko, čo má nižší. Preto tu môžeme povedať, že Máriina plnosť predstihla činnosti milostí v jednotlivých a všetkých iných svätých, vovedno vzatých. A tak sa vidí, že to súhlasí s výrokom pápeža Pia IX., keď v bule *Ineffabilis Deus* vebí Máriu: „Nevýslovný Boh... od počiatku a pred vekmi vyvolil a určil Matku svojmu jednorodnému Synovi a pred všetkými ostatnými stvoreniami zahrnul ju takou veľkou láskou, že v nej jedinej mal veľmi mocné zaľúbenie. Preto ju tak podivne obohatil hojno-

siou všetkých nebeských darov z pokladnice božstva, a to veľmi nad všetkých anjelských duchov a všetkých svätých, aby ona, súc vždy vonkoncom bez akejkoľvek škvrny hriechu a celá krásna a dokonalá, vyžarovala plnosť nevinnosti a svätosti, nad ktorú väčšiu pod Bohom nijako si nemôžeme predstaviť a ktorú okrem Boha nikto nemôže poňať."

Iní ako my.

Prof. P. Emilián Soukup, OP

Svätí sú celkom iní ako my priemerní kresťania. Z toho by mohlo vyplývať krásne ospravedlnenie, keď nie sme takí, akí boli oni. A bol by nový dôvod nechať svätých vedľa. Svätí sú celkom iní ako my priemerní kresťania; ale dôsledok toho je celkom iný. Že totižto je našou povinnosťou byť „inými“ v najplnšom smysle toho slova. Takí, ako svätí, a celkom iní ako ostatní, ktorí nie sú katolikmi.

Dôkazy, že svätí boli celkom iní ako my, nesmieme hľadať v ich odľahlých skrýšach ani v ich zázrakoch alebo divných výrokoch a skutkoch. Dôkazy sú v ich duši. Najlepším obrazom tej inakosti je svätý Ján od Križa v prosbe, tak dlho opakovanej, až bola vypočutá. Prosil o odňatie všetkého, čomu po španielsky vravieval contentos, uspokojenie, pokojne radostný pocit spokojnosti. Dôvodom prosby bola potreba istoty, že jeho srdce neutonie v spokojnosti s niečím iným ako jediný Boh. Čo tu mystik ujasnených pojmov vyslovil presne, je obsah a duch celej inakosti svätých. My totižto myslíme, že spokojnosť je podstatnou složkou šťastného života; pravda, spokojnosť, ktorú hlási cit, teda smysel, a preto spokojnosť, vyplývajúca z držania blaživých vecí tohto života. Taký život, o aký prosil svätý Ján od Križa a ktorého zásady vyznačujú ráz života svätých,

by nám bol najväčším nešťastím. A jednako v tejto veci nesmie byť zásadný rozdiel medzi svätými a nami.

Obrátenie svätých bolo nevyhnutné, aby mohlo nastať nasledovanie Krista. Nasledovanie Krista, dôsledné a statočné nasledovanie vyžadovalo u svätých, aby sa stali „inými“. Ježiš Kristus povedal takú logickú vec o nasledovaní: Účinkom nasledovania Krista je, „aby boli tam, kde som ja“, aby boli plne členmi božieho kráľovstva. Príčina, ktorá pôsobí tento účinok, je v slovách: „Ak sa neobrátite a nebudete ako maličkí, nevojdete do nebeského kráľovstva.“ A aby sme dobre rozumeli toto obrátenie a tento pojem maličkosti, Spasiteľ ešte pridáva: „Ak sa niekto nenarodí znova z vody a Ducha Svätého, nemôže vojsť do kráľovstva božieho.“ Tu sa ukazujú divné súvislosti. Vidí sa totižto, že z nich vyplýva pre každého kresťana povinnosť, aby sa znova narodil; teda aby sa stal celkom iným, ako bol pred krstom a ako sú nepokrstení.

Nový zákon musel podrobnejšie rozviesť túto základnú myšlienku kresťanského života a jeho podstatného cieľa, aj dosiahnutie tohto cieľa. Tu prideme na zvláštne veci, že nám ako by sama prichádza na jazyk Nikodémova otázka: „Ako môže...?“ Hneď na prvej strane štvrtého Evanjelia ustaluje sa pojem tohto „narodenia“ ako podmienky, aby človek, každý kresťan dosiahol práva božích dietok; stavia sa vedľa seba „narodenie z vôle muža“ a „narodenie z Boha“; len narodeným z Boha sľubuje sa „moc stať sa dietkami božími“ čiže prebývanie a život v božom kráľovstve. Počujeme veľmi dobre: iní!

Pre ducha ako svätý Pavol, apoštol, táto myšlienka musela byť veľmi lákavá. A aj ju rozviedol. Podľa neho znovuzrodenie nedáva síce človeku novú, inú podstatu, ale predsa iný spôsob bytia, nový, iný, božský život. Pravda.

je to dielo božej moci, ale obrátením človek má túto „inakosť“ prehľbovať, uskutočniť do všetkých dôsledkov, aby inakosť sa javila aj vo všetkých prejavoch prírodnej stránky ľudského života. Sama príde myšlienka, ktorú n-ostatok tiež vyslovil Nikodém, že by tu bolo treba, aby človek „vrátil sa do lona svojej matky“, aby sa mohol znova narodiť. Apoštol Pavol neváhal povedať, že krst, ktorý podľa vyhlásenia božského Spasiteľa pôsobí toto znovuzrodenie, je ozajstné zažitie smrti a pochovania, aby z toho mohlo nastať vzkriesenie, narodenie pre nový život, aby z takej smrti a z takého hrobu skrslo „nové stvorenie“.¹ To nie je len zdokonalenie niečoho, čo tu už bolo, ale postavenie na vonkoncom nový základ, ktorý od doterajšieho je taký odchodný, ako je iné temnota a svetlo, telo a duch, smrť a život. Krst podľa božích zámerov a čo sa božieho diela týka je zažitie Kristovej smrti, Kristovho pochovania, Kristovho vzkriesenia.

Zrejmý dôsledok z tejto náuky Písma je náuka kresťanskej viery od prvých storočí, že krst vtlačá do duše alebo lepšie na dušu kresťana nezničiteľné znamenie. A toto znamenie krstného úkonu je vlastné odôvodnenie inakosti, ktorú vidíme u svätých, je dôvodom, prečo práve pre svoju inakosť ako my sú svätí „naši“. Kresťanská náuka vraví, že krstné znamenie je „Kristovo znamenie“, to jest naznačenie Krista v duši pokrsteného kresťana. Už to je inakosť. Ale malá. Musíme sa pýtať, čo z Krista znamená toto znamenie, ktoré je duši nezmazateľne vtlačené. V bohovede hovorievalo sa to aj ono. Aj keď je to označenie kresťana ako Kristovho majetku, ako jeho ovečky, ako jeho obrazu. Posledný výsledok bohovedného bádania vraví, že toto znamenie je podobnosť pokrsteného s Kristom, kňazom a krá-

¹ 2 Kor. 5, 17.

lom. Z toho by sme najlepšie videli význam inakosti svätých.

Z Listu apoštola Pavla Židom² nasleduje, že Kristus je kňazom preto, že bol ustanovený vzdať nebeskému Otcovi úctu, akú musí žiadať, jedínú, ktorá mu môže byť milá, jedine zodpovedajúca jeho božskej velebnosti, úctu synovskú „v duchu a pravde“. Kristus v gréčtine znamená „Pomazaného“ svätým olejom, ako boli králi a kňazi uvádzani do svojej moci; králi a kňazi, ktorí mali byť strážcami iného života, než ako by ho chcelo utkvieť na sebeckých záujmoch pozemskosti; kňazi a králi, ktorí ovládali vonkajšok alebo vnútro ľudí. Kristus svoje zasvätenie priviedol po najvyšší výkon na Kalvárii, bo tam je najviac prostredníkom, najväčším obetujúcim v uznani najvyššieho panstva božieho, najvýrečnejšie hlása práva božej múdrosti, spravodlivosti a svätosti, najlepšie zmazal hriech, najdokonalejšie obnovil spravodlivosť a náboženstvo.

Dajme k tomu najprv skutočnosť, že krstné obrady obsahujú tiež dotyk svätým olejom. Nadto náuku Písma a viery, že životnou kresťanskou povinnosťou pokrsteného je zasvätenie Bohu, umrieť hriechu a „svetu“ pre slávu nebeského Otca ako prejav úcty k nemu. A ľahko vidíme, že svätý Augustín nemohol inšie, ako vyhlásiť: „Každý kresťan je Kristus, Pomazaný, aby pochopil, že má podiel kňazskej a kráľovskej hodnoty“ Kristovej. Najmä keď už predtým apoštol Peter napísal v prvom Liste: „Ste rod kráľovský a kňazský“; no „rod“ nevystihuje celý význam pôvodného slova, ktoré by sme najradšej a najlepšie moderne preložili „rasa“. A to je v spojení s narodením; čiže: iné narodenie a preto iní ľudia.

Tak už od chvíle krstu všetci sme „iní“ ako nekrstení. A Pán čaká, že si toho budeme po-

² 5.

vedomi. Pán postavil na naše životné cesty svätých, celkom iných, ako sme my. Ale nie preto iných, že sú iní, ale preto iných, že my sme zahalili znamenie Kristovo a nedbáme o kráľovské a kňazské vystupovanie, konanie, ovládanie, posväcovanie.

Večná Cirkev.

A. D. Sertillanges, OP.

Keď vravíme o večnosti nejakej náboženskej spoločnosti, nejde o dajakú večnosť čisto politickú alebo administratívnu; tá by znamenala iba udržanie vonkajšieho rámca. Aby Cirkev bola naozaj večná, je nevyhnutné, aby sa udržala aj jej životné složky bez podstatného preinačenia. To znamená jej vieroučné články, jej praktika čiže mravouka a liturgia, jej organizácia, to jest jej kňazstvo a predstavení tohto kňazstva: biskupi, zástupcovia dvanástich, pápež, nástupca Petrov a zástupca Kristov. Všetko toto nesmie zahynúť.

A koľkože bolo tých príležitostí, v ktorých toto všetko mohlo zahynúť! Môžeme povedať, že v dejinách všetko bolo príležitosťou. A je to naozaj zaujímavé, že v dejinách sa všetko vždy ináč skončí, ako sa predvída. Preto, keby v Cirkvi nebol vnútorný zdroj nezničiteľnosti, stáleho pokračovania, všetko by sa v nej bolo nezadržateľne rozplynulo v nič. Dogmy by by sa premenily na mienky jednotlivcov alebo skupín (ako je to v protestantizme), a ten istý osud bol by očakával mravouku, sviatosti, autoritu aj všetky ostatné najpodstatnejšie nauky. Nič by netvorilo úžasnú sústavu, ktorú naopak vždy vidíme totožnú s Cirkvou cez všetky storočia a vo všetkých okolnostiach.

Všetky náboženstvá prežily hlboké zmeny a rozdrobily sa na sekty: Cirkev Ježiša Krista ostáva verná svojej jednoliatej tradícii, je si

vedomá, že je pre všetkých, bez akejkoľvek ujmy v prispôbovaní, ktoré je znamením života a ktoré vyžaduje služba, dáva Boha a jeho milosti ľudstvu. Čas nielenže nepoškodil Cirkev, ale stále jej prináša nové stavivo, jej orgány sa rozrastajú a diferencujú, pričom nerobí sa násilie životnej ideí. Kto si dnes prečíta svätého Pavla, pozná v ňom svoju vieru, pravidlá svojho života, svoju obradnú prax, svoje kňazstvo, celú podstatnú organizáciu. Lež aké bohatstvo prirástlo! Aké prispôbenie, denne dokonalejšie všetkým novým otázkam! Aký je to prejav toho, čo obsahovalo zrnko! Veru, nie je to už „horčičné zrnko“, ale naozaj veľký „sirom“.

Keď aj je nejaký obrat, zmeškanie alebo nedostatok vo výkonnej činnosti, to nás nesmie prekvapiť: to je práca človeka. Ježiš Kristus prisľúbil svojej Cirkvi nezničiteľné trvanie, ale neprisľúbil jej nezničiteľné zdravie; aj ona má svoje choroby, „ktoré nesmerujú k smrti“. Na nás záleží, aby bola lepšia, lebo je to naše zdravie v nás, vo veriacich a predstavených, ktoré sa stáva jej zdravím. Ale ona nás nepotrebuje, aby žila; a keď už jej život v určitom smysle závisí od nás, Majster srdca je tam, aby jej nikdy nechýbala „tá troška“, z ktorej bude žiť Izrael, ako záloha lepších čias a záruka večného víťazstva.

Pozoroval som, že životnosť Cirkvi, podmienka jej večnosti, dneska je viditeľnejšia ako inokedy. A to preto, že jej vnútorný vývoj sa zrýchlil, jej všestranná činnosť vzrastá súčasne s utužovaním jej jednoty (dve charakteristické známky vývoja) a jej nadšenie dobíjať srdcia národov ukázalo sa v novej sile. Práve z tohto dôvodu a pre dejinné prozreteľné okolnosti katolícky princíp ukazuje sa tým väčšmi nezávislý od všetkého, čo nie je on.

Nejakú podstatu lepšie poznáme, keď je oddelená. Dorozumenia v Konštantínovej ríši,

útočná rovnováha medzi kňazstvom a rišou a iné politické prvky vari dokazovali, že svet-ská moc udržuje Cirkev; a toto všetko zhynulo. Cirkev je čistá, môžeme vidieť, čo je. A čo je? Vždy tým, čím bola: Duchovná nezávislá moc, ktorá aj v povrchných spomínaných okolnostiach bola tým, čím je. Myslíte, že je to nič? August Comte videl v tom prvok jedinečnej veľkosti a uznal v ňom podmienku budúcnosti ľudskej spoločnosti. Cirkev je jediná nábožen-ská spoločnosť takto nezávislá, aká sa vôbec v ľudstve ukázala. Nie je to zázrak? Je jediná, lebo duchovne nezávislá spoločnosť musí mať v sebe všetko, čo vyžaduje autarchia tohto druhu, aby všetko prežila, aby sa nespojila s ničím rozpadajúcim sa, aby sa nedala pohltiť ničím, čo ju obklopuje alebo jej lichotí, aby takto udržala vo svete silu, svetu cudziu. Keďže Cirkev je dokonalá duchovná autarchia, má v sebe nezávisle a od každého preinačovania zabezpečené všetko, čo prináša večný a vše-obecný život náboženský. Môže ísť všade, a s ničím sa nepomieša; všetkým sa môže zaoberať, môže vplývať na všetko, a nič ju nepoškvrní; ustavične bude trvať a nebudú jej chýbať časné podmienky, — myslím na tie, ktoré sú cudzie jej vlastnému životu — pre ktoré by padla. Zvážte takéto požiadavky.

Boly časy, v ktorých táto vznešená nezávislosť bola podrobená skúške, v ktorej mala byť zničená. Lež Cirkev ukázala sa vždy vyššia. Mocnári podnikli všetko, aby si získali tú moc a aby ju využili; hrdinské boje Cirkvi proti nim sú dobre známe: Cirkev vyšla z nich vždy víťazná. Dneska celý svet s ňou vyjednáva, a ona je k službám. Lebo keď je vo svojom živote nezávislá od všetkých, nechce byť nezávislá od nikoho v práci, teda je pripravená na všeobecnú spoluprácu. A keď si niektorí myslia, že môžu s ňou nakladať ako so starým tovarom, Cirkev prekazí hru všetkým svet-

ským chytrákom. Lúpežníkom môže zanechať niekoľko pier zo svojich krídel, ale nikdy nepreruší svoj let. Ako dlho budú žiť tí chytráci? Nevieť. Ale pápež bol dávno pred nimi, a sme lo môžeme povedať, že bude aj po nich, aj po tých, čo čakajú na ich dedičstvo. Všetky mocnosti pominuly, čo vzťahovali ruky na Petra, aby ho chvatly, aby ho využili; ony zmizly, ale Peter ostáva. Nepochybne je tu zvláštna životná sila; preto načim vedieť, aká je to sila.

Nezávislosť, jedna zo známkov sily a v podmienkach, v ktorých ju Cirkev prejavuje, mohla by jestvovať bez dobyvačnej činnosti? Nie, veď už v jej začiatkoch bola zdrvivúca! A dneska je ešte zrejmejšia; vidíme a aj vieme prečo. Misionárska obnova v terajších časoch má prekvapujúci ráz a veľký význam pre budúcnosť, a vnútorné katolíctvo, keď tak smiem povedať, vidím v pristupovaní ľudí všetkých rás ku katolíckemu biskupstvu a kňazstvu, ktoré doteraz nie podľa práva, ale v skutočnosti bolo vyhradené bielej rase.

A vo vnútornom živote kresťanov množstvo katolíckych podnikov by nás iste prekvapilo, keby sme sa vedeli na ne dívať. Mohli by sme predpokladať aj ten najmenší počiatok bez Cirkvi? Tým netvrdím, že by Cirkev konala všetko, veď neraz iní konajú lepšie. Ale ona uviedla všetko do pohybu, a aj keď všetko nekoná, tá činnosť má v nej svoj prvopočiatok a vie na všetko vplývať: zápolením, spoluprácou, príkladom. V Cirkvi je svetlo, od nej prichádzajú všetky vnuknutia pre duševné aj hmotné potreby ľudského života.

Pravda, ešte veľa treba vykonať, čo Cirkev nekoná. Sme netrpezliví, a hádam viacej by sme mohli byť prekvapení dlhoročnou pomalosťou Cirkvi, ako jej činnosťou. Ale keď mimo slobody tu zasahujú aj iní činitelia a nepriaznivé prostredia, či nenačim dávať pozor na zmätok v meraní stupnic hodnôt? Preto netre-

ba absolútne súdiť, ale až po náležitých porovnaníach, keď pýtame od skúsenosti odpoveď na otázku: Cirkev má tú istú povahu, ako iné mocnosti tohto sveta, alebo je vyššia? V absolútne všetko je pomalé z toho, čo sa pohybuje cez ľudské. Boh sám sa musí chrániť „katastrofálnych“ metód, nepriateľov svojej múdrosti. Cirkev, nástroj v rukách Prozreteľnosti, je s ňou stále spojená, aby ju nepredbehala, ide krok za krokom v božích šľapajach, a len tak napreduje. Netrzepliví ľudia jej to vyčítajú, ale tí skôr stratia čas ako ľudia, ktorí ho spokojne využívajú. Cirkev koná zázračnú činnosť práve preto, že sa neponáhľa, že sa nikomu nepoddáva, že sa neviaže k útoku, trpezlivo pozerá na budúcnosť: slovom preto, že koná časnú činnosť vyšším, nadčasovým duchom. Cirkev má čas, lebo je nad časom, čas je v nej, preto všetko, čo je v čase, je jej imaním.

Príčiny nevery.

Dr. Michal Myslavský.

Nevera je taká stará, ako viera, a do určitej miery nevera pôjde vždy po boku viery, ako to potvrdzuje výkrik istej osoby v Evanjeliu svätého Marka: „Verím, Pane, spomôž mojej nevere!“ A niet hádam kresťana, ktorý by nevolal tak isto k Bohu vo chvíľach, keď sa mu do duše vtiera pochybovačnosť, neistota o viere. Nevera bola rakovinou všetkých čias, ale v 16. a v 18. storočí, ba v niektorých zemiach aj tohto storočia vystúpila na vrchol. Má naporúdzi všetky prostriedky, aby sa šíri-la, niekde má veľmi bohatú žatvu, inde iba zakolíše pevnosťou a istotou veriaceho, ktorý potom aspoň navonok verí, ale viera nie je jeho životom. Takýchto ľudí je dosť aj u nás. Nie sú nevercami, veria, lebo je to rodinný zvyk, od ktorého nechcú sa odkloniť, ale skut-

ky ich života nevyrastajú z viery: myslia si, že žiť z viery a podľa viery nie je potrebné. Táto polonevera znepokojuje ponajprv veriacich. Začínajú sa báť, že ich počet sa takto zmenšuje, preto hľadajú príčiny nevery a polonevery.

Jedni tvrdia, že príčina nevery je v nevercoch samých. Nevidia pravdu, lebo ju nechcú vidieť; dobrovoľne tápu vo tme, lebo nechcú vidieť svetlo.

Povedzme, že toto vysvetlenie je pravdivé v mnohých prípadoch, ale súd o tom, prečo niektorí vieru neprijímajú, ponechajme večnému Sudcovi. Načim si totiž uvedomiť, že viera ako nadprirodzený dar, nie je primeraná našej schopnosti a spolu prevyšuje všetky túžby ľudskej duše. Len Boh môže dať vieru, len on môže uschopniť rozum a vôľu na prijatie viery. Keď Boh nám vieru nedá, tak ju mať nebudeme. Preto u nevercov nepripisujeme blud ich ľudskej nedbalosti alebo hriešnosti tam, kde nie je to celkom zrejmé. Buďme k nim radšej láskaví a pripusťme „dobrú vieru“ všade tam, kde sa nemôžeme presvedčiť o zatvrdlosti a o hriešnom odpore. Lebo my, „rodení katolíci“, neraz si myslíme, že viera je také niečo, čo závisí celkom od nás. Ale prečítajte si napríklad Vyznania svätého Augustína alebo Apologiu kardinála Newmana, a tam počujete bolestné volanie dvoch hľadačov, ktorí smädili po pravde. Koľko prekážok, koľko nejasností mali na ceste hľadania celej pravdy, koľko mučivých bolestí zažili, kým začali pevne veriť. Preto neodsudzujme všetkých nevercov, nepodozrievajme ich správny úmysel pri hľadaní pravdy, lebo záhyby ich duše nevidíme a nevieme, akými cestami chce k nim prísť božia milosť s pravým svetlom viery.

Môžeme sa na to pozrieť čisto s psychologického stanoviska. Hádám ste sa už presvedčili o tom, že vo vašej duši bola vykryštalizo-

vaná nejaká myšlienka, nejaký plán dávno predtým, ako ste ho vo svojom vnútri odkryli. Poznávame dobrého priateľa, a máme dojem, že nielen teraz, ale už oddávna sme ho milovali. A tak je to aj s neverou. Koľkí veľduchovia sa takrečeno prebudia v nevere alebo v polonevere, hoci nikdy o tom neuvažovali, nikdy nepomýšľali stať sa nevercami. Teraz sú postavení pred svetlo, vidia ho, a čo potrebujú, aby videli v tom svetle všetko, čo majú vidieť? Prišli z tmy do svetla, ich schopnosti sú príliš slabé, aby bez výhrady prijali všetko, čo sa im tam predkladá. Musí prísť na pomoc vyššia moc, aby stratili neistotu, aby neostali stáť na rozhraní nevery a viery. Musí prísť na pomoc Boh, aby spomohol ich nevere, aby odstránil nezavinенú slepotu a pritiahol ich k sebe.

Ini zasa vravia: Príčina obecnej náboženskej ľahostajnosti je v kresťanoch samých. Na tých statočné a úprimné duše poukazujú, že poklad viery nosia v krehkých nádobách; nuž ako sa majú od nich poučiť, keď sami nijak nábožensky ako veriaci nevyvíkajú?

Treba uznať, že nebolo by toľko náboženskej nevedomosti a opovrhovania, keby niektorí katolíci mali viacej sympatií k zákonitým požiadavkám modernej duše a neobratne všetko neodsudzovali a neboli prepjate istí o svojom vysokom postavení. V posledných storočiach napríklad niektorí neverci boli akosi vyprovokovaní k opovrhovaniu vierou preto, že sa poukazovalo len na vypuklo nebezpečné úskalnia ich náuk, a pritom sa zabudlo, že aj oni mali niektoré klady, s úce obrodíť ľudského ducha a prispieť na výstavbu kultúry. Veď kresťanstvo nikdy nezavrholo rozum ani prirodzenosť ani ľudskosť; preto neraz prekvapuje, že nevieme ísť s neveriacimi súčasníkmi práve na toto ľudské pole, na ktorom by sme sa duševne ako-tak spojili. Rivalita a opozícia medzi duchom katolíckym a duchom moderným je

stálou zámkou nedorozumení a bojov, len dajme pozor, aby sme ju nevyvolávali bez dôvodov. Ľudské dorozumenie na tomto poli môže byť čo len nepatrnou štrbinou, ktorou prenikne vyššie svetlo do duše hladajúceho pevnú pravdu.

Na druhej strane načim priklineovať veľké zlo pre vieru, ktoré zaviňujú tí, ktorých život nie je v súhlase so zásadami viery; a podľa tých potom súdia, že náboženstvo je parádny protekčný kepienok, ktorý sa nosí preto, aby si jednotlivec zabezpečil úctu a blahosklonnosť ľudí na zemi a pritom aby mal aj istotu o budúcej účasti vo večnej blaženosti. Moderný pozorovateľ ľahostajnosti vo viere napísal: Keby bolo viac arských farárov medzi kňazstvom, viac Levov Harmelov medzi buržoáziou, viac Ozanamov na univerzitách, nevera by istotne jestvovala, ale mala by toľko príčin, z ktorých sa dnes živí? Hej, nekresťanský život katolíkov môže hatiť primknúť sa k pravde tomu, ktorý pozoruje účinky vyznávanej a prežívanej viery.

Jednako myslím, že veľmi by sme sa mylili, keby sme v týchto nedostatkoch a chybách videli jedínú príčinu náboženskej ľahostajnosti. Ľahko je povedať, čo sa malo vykonať, aby sa nestalo to, čo sa už stalo; oveľa ťažšie je rozhodnúť sa v prítomnosti pre budúcnosť, keď chceme vyhnúť všetkým pomýleným príležitosťami. Veď tí páni, čo poukazujú na chyby katolíkov, boli vždy takí zadbenní, že nikdy nemohli rozoznať pravdu od nepravdy, vieru od jej sľasovania? Myslíte, že keby pápež Lev XIII. bol definoval sociálnu náuku päťdesiat rokov skôr, keby medzi inteligentmi — laikmi aj kňazmi — bolo viac svätcov, že by už moderná nevera bola definitívne zničená? Ťažko to uveriť. Duševné choroby a všelijaké výstrelky vždy budú medzi nami, a tie budú pohoršením pre svetského človeka. Ale toto všetko je

skôr skrytou neverou, ako jej ozajstnou príčinou. Pohoršenia budú vždy dobrým pokrmom pre neveru, budú ju hádam aj okrašľovať a neverca presvedčovať, že on má pravdu. Ale neveru v najužšom slova smysle nikdy nestvorí.

A keď neverci drobnohľadom rozoznávajú chyby veriacich, prečo si nevšimnú aspoň niektoré vonkajšie prejavy ich viery vo veľkých skutkoch milosrdenstva a lásky? Poznajú svätosť Cirkvi? Ludsky povedané, kto môže s Cirkvou konkurovať vo výchove svätcov zo všetkých stavov a rás? Potom ako vysvetlíme neveru tých, na ktorých padajú toľké lúče živej viery svetovej Cirkvi?

Preto ani jedno z týchto vysvetlení nie je dostatočné. Človek je slobodný, Boh volá, koho chce; Cirkev svätá je zázračným žijúcim príkladom nadprirodzenej viery, nuž pod týmto zorným uhlom pozerajme na neveru a na jej príčiny. Potom z oboch vysvetlení zostavíme diagnózu náboženskej ľahostajnosti.

DO VÝŠAV.

Petrarkov kajúci žalm.

Zmiluj sa, Pane, nad mojimi bolesťami! Dost, ba viac než dost, natrápil som sa a zvädol som, ja úbohý pri hodoch svojich hriechov.

Co mám teraz robiť, ja zarmútený? Bez osohu uplynul môj čas, a život som premárnil v márných starostiach a myšlienkach.

Pred očima mi stojí smrť a môj posledný domov: hrob, škripanie zubov a zavýjanie pekla. Ako si len dlho dnešný deň robil zo mňa blázna, dávajúc mi nádej na zaľtrajšok!

Kedyže sa, Bože, začnem k tebe vracaf? Upokoj búrky a vlnobitíia v mojej duši! Daj jasnú radu môjmu srdcu a urob koniec mojim námahám! Prived ma zpiatky na svoje cesty ešte pred západom slnka, lebo sa už zvečerilo a noc je priateľkou zlođeja. Prinúť ma ísť, keď mi tvoje volanie nepomáha.

Urob však, ako sa tebe páči! Len mi nedaj zahynúť!

Rozpomeň sa, Pane, že sa máš nado mnou zmiľovať! Príď mi na pomoc, lebo ty jediný poznáš našu biedu!

Prel. J. H.

Michelangelova modlitba k Ukrižovanému.

Ó dovoľ, aby som sa mohol dívať na teba na každom mieste! Keď zbadám, že som sa rozohnil pozemskou, smrteľnou krásou, zahas môj zápal na svojej žiarí, a ja ňou tak vzblknem, ako som vzblkol prvou. Drahý Pane, len teba volám na pomoc proti svojmu prázdnemu a neužitočnému sužovaniu; lebo ty jediný môžeš obnoviť navonok aj vo vnútri moje smýšľanie, moju vôľu a silu, ktorá je slabá a lenivá. Ty si na čas poslal na svet božsky dôstojnú dušu a uväznil si ju v tejto tlejúcej, ospalivej schránke a vydal si ju búrlivému osudu. Zmeniť svoj život — akože to môžem?! Keď nemám teba, Pane, nemôžem vykonať nič dobrého; lebo iba Boh môže konať, ponechaný sám na seba.

Prel. J. H.

Krása pôstu.

Svätý Ambróz.

Veľká je sila pôstu. Bojovať pôstom je čosi také krásne, že aj Krista tešilo postiť sa, je čosi také účinné, že povznáša ľudí až k nebu. Veď čože je pôst, ak nie čosi nebeského alebo aspoň obraz čohosi nebeského? Kto sa postí, osviežuje dušu, nasycuje myseľ, žije životom anjelov, zabíja viny, nivočí priestupky, nachádza prostriedok spásy, prameň milostí, základ čistoty, naučí sa žiť zdržanlivo a hanblivo. Kto sa postí, vie byť poníženým, vie na úzde držať telo, vie sa mierniť, osvojuje si ctnosti, očisťuje dušu, ušetrí pre skutky milosrdenstva, stane sa miernym v konaní, obcovaní, ba láskou preplní sa jeho bytosť. Pôst znamená milosť tichej staroby, ochranu za mladi, úľavu v chorobe a pokrm spásy.

Prel. Fr. P.

Hlava slávnej rodiny.*

Svätý Bernard.

Niet pochybnosti, že Jozef bol človek dobrý a statočný, ktorému bola zasnúbená Matka Spasiteľova. Niet pochybnosti, že bol služobník verný a múdry, ktorého Pán ustanovil, aby tešil jeho Matku, živil jeho telo a len jeho jediného vyvolil, aby mu pomáhal pri jeho veľkom diele. Tu načim pripomenúť, že bol z domu Dávidovho. A naozaj. Jozef, muž vznešený rodom, vznešenejší smýšľaním, naozaj bol z domu Dávidovho, naozaj pochádzal z rodu kráľovského. Bol

* Na 19. marca.

skutočným synom Dávidovým, ktorý sa neodrodil svojmu otcovi. Bol synom Dávidovým nielen podľa tela, ale aj podľa nábožnosti, viery a svätosti, ktorého Pán našiel podľa srdca svojho ako druhého Dávida, ktorému bezpečne mohol odhaliť najtajnejšie a najskrytejšie záhyby svojho srdca. Jemu ako druhému Dávidovi vyjavil tajnosti a skryté veci svojej múdrosti. Dal mu poznať tajomstvá, ktoré ani jeden z vtedajších vladárov nepoznal. Jemu bolo dané vidieť a počuť to, čo mnohí králi a proroci, hoci chceli vidieť a počuť, nevideli a nepočuli; a nielen vidieť a počuť, ale aj nosiť, vodiť, objímať, bozkávať, živiť a chrániť.

Prel. Fr. P.

Z anjelského zvestovania.

Svätý Bernard.

Ktorá je to panna, taká ctihodná, že ju pozdravuje anjel, taká pokorná, že je zasnúbená s tesárom? Krásny sväzok panenstva a pokory! Bohu sa veľmi páči duša, v ktorej pokora zošľachťuje panenstvo a panenstvo dáva krásu pokore. Čo myslíš, akej veľkej cti je hodná tá duša, v ktorej plodnosť povyšuje pokoru a pôrod posväcuje panenstvo. Počuješ o panenstve, počuješ o pokore? Panenstvo je chvályhodná ctnosť, ale pokora je nevyhnutne potrebná. Panenstvo sa radí, ale pokora prikazuje.

Prel. Fr. P.

Prečo netúžime po nebi?

Svätý Cyprián.

Bratia najmilší, to (že netúžime po nebi) sa stáva preto, že nám chýba viera, že niekto neverí, že je pravdivé to, čo Boh sľubuje, ktorý je Pravda, ktorého reč pre veriacich je večnou a spoľahlivou. Keby ti muž vážny a chvályhodný niečo sľúbil, dôveroval by si mu, veril by si, že ťa neklame a nepodvádzá, lebo vieš, že stojí pevne vo svojich slovách a skutkoch. Teraz však hovorí s tebou Boh. A ty vierolomne s neveriacim srdcom váhaš? Boh ti sľubuje nesmrteľnosť, keď odídeš z tohto sveta, a ty pochybuješ? Príčina toho je, že vôbec nepoznáš Boha; že hriechom nevery urážaš Krista, Pána a Učiteľa veriacich; že si síce v Cirkvi, v dome viery, ale viery nemáš.

Prel. Fr. P.

Duchovné čítanie.

Svätý Izidor Španielsky.

Keď sa modlíme, očisťujeme sa, keď čítame, počujeme sa; jedno aj druhé je dobré (užitočné), ak je to možné. Ak nie, lepšie je modliť sa ako čítať. Kto

však chce byť stále s Bohom, musí sa mnoho modliť, mnoho aj čítať. Lebo keď sa modlíme, my rozprávame sa s Bohom; keď však čítame, Boh sa shovára s nami. Kto chce pokročiť musí sa modliť, musí aj rozjímať. Čo totiž nevieme, čítaním sa naučíme, čo sme sa však naučili, rozjímaním si zachováme.

Prel. Fr. P.

ŽIVOT.

Priateľstvo.

Sedel som v rýchliku tretej triedy. Spolucestujúci zo začiatku mlčali, pokúšali sa spať, čítať, oknom pozorovať okolie, ale dlho to netrvalo. Dlhá cesta ich akosi prinútila vyznať, že cestovať je naozaj nepríjemná vec. Začali rozprávať. Hneď som spozoroval, že nemajú o čom rozprávať, a to im bolo dosť nepríjemné. Tu jeden z cestujúcich našiel liek na mlčanie, vytiahol z kufra slovenský nektár, počastovali sa, a už to išlo. Z troch neznámych ľudí stali sa dôverní priatelia, ktorí okrem politiky predebatovali všetky súkromné dôverné rodinné veci. Nevedeli sa rozísť, hneď boli priateľmi, preto čakal som len na to, kedy si budú prisahať priateľskú vernosť až po smrť. Rozišli sa. Či si píšu, neviem; len v ich rozhovoroch videl som povrchnú dušu, takrečeno smiešne ponímanie priateľstva. Nemôžeme otvoriť svoju dušu, svoje srdce, komukoľvek. Priateľstvo je sväzok duchovný. Priateľíme sa s tým, čo má s nami spoločné záujmy a spoločné ciele. Priateľíme sa s človekom, o ktorom môžeme povedať, že je naším druhým „ja“. A tento základ môže nám dať iba vedomie, že sme dieťkami Otca nebeského. Každý iný základ je vrtkavý; preto všetky priateľstvá, ktoré nevyrastajú z tohto koreňa, bývajú zárukou strašných sklamaní. Priateľa, s ktorým tvoríme duchovnú jednotku, s ktorým túžime po božej dokonalosti, takého priateľa neopustíme ani vo chvíľach nedorozumenia, lebo nedorozumenie bude len začiatkom dôvernejšieho splynutia duší obidvoch. Priateľa poznáme podľa toho, či chce alebo nechce nám pomôcť dostať sa bližšie k Bohu. Takéto priateľstvo bolo medzi svätými, ktorí sa bratsky napomínali, ľudsky povedané sa kritizovali; lež toto nebolo pre nich príčinou rozbitia priateľstva, lebo vedeli, že jeden druhému chce len dobre. Uvedomme si, že nie sme len priateľmi, ale bratmi v Kristu a v jeho svätej Cirkvi, preto spriateľme sa v duchu katolíckej lásky do jednej rodiny božích dieťok a spoločnými silami pracujme pre dobro nás všetkých.

Müller.

Modliace sa automaty.

Spolok, v ktorom vylučujú modlitbu ako charakteristiku spoločností starých panien, v náboženskom smysle je odsúdený na smrť. Veď kde sa človek najlepšie vyplače, kde povie to, čo mu leží sťa mlynský kameň na srdci? V dôvernom styku s Bohom v modlitbe. Najlepšie je modliť sa a plakať s Dávidom v žalmoch; človek najlepšie vyjadří to, čo chce, keď sa modlí s Cirkvou svätou. Pravda, to vyžaduje jemný cvik, aby to človek pochopil. Kto chce poznať hĺbku žalmov a cirkevných modlitieb, ten musí povaliť hradbu roztržitosti, musí sa podrobiť cirkevnej disciplíne, musí vidieť v cirkevných hodinkách najirečitejšie vyjadrenie túžob ľudskej duše k Bohu. To platí ponajprv pre nás kňazov. Keď chceme, aby breviár bol pre nás obsequium rationabile, musíme ponajprv v hĺbinách duše prežívať obsah slov Te Deum: Te per orbem terrarum, sancta confitetur ecclesia! Okrem sviatostí nikde nenachádzam taký impulz pre prácu za svätú vec katolícku, ako v týchto vznešených slovách Cirkvi svätej: Na celej zemeguli, Bože môj, oslavuje ťa tvoja svätá spoločnosť! Vedomie, že som sluhom božej spoločnosti, ma takrečeno tlačí prispôsobiť sa svätému životu tejto božou krvou vykúpenej spoločnosti a spolu núti ma k práci, aby celý okruh zemský s rímskou Cirkvou spieval chválospev poďakovania: Teba, Pán dejín, na celom svete ospevuje svätá Cirkev Kristova. A teraz predstavte si. Síde sa nejaký náboženský spolok. Odmrmlajú mariánske hodinky, v pripravenej sále vypočujú primeranú prednášku a potom idú domov. Z tých hodíniek väčšina nemá nijaký zisk, pri prednáške čakajú oslobodzujúci koniec, nuž ako pozeráť na členov tohto spolku? Ich životom spieva Cirkev svätá chválu na božiu slávu? Nech to Pán Boh rozsúdi, a my sa posilujeme, aby náš život nebol spolkársnym remeslom, aby sme neboli papagáje, ktoré kričia neučené veci, ale životom budme chválou na prácu Cirkvi obecnej.

Müller.

Katolícka jednota.

Z posledných túžob božského Majstra bol prejav, v ktorom vyjadril božské city svojej duše. Chcel, aby všetci boli jedno. Radi o tom rozjímame v pôstnych úvahách; a keď sa bližšie prikloníme k našej slovenskej skutočnosti, nevďojak precítíme v celej svojej bytosti rozcapartenosť, nesúdržnosť katolícku. A katolícka nesúdržnosť u nás v mnohých prípadoch je veľmi okatá. Chceme mať ľudí v spolkoch, a nie v Cirkvi. Aké preteky aby sme získali do svojho spolku čím väčší počet ľudí, a svoju silu meráme

počtom členov, nie ich duchovným výkonom. Liek na túto ranu máme v katolíckej akcii. Tam patria všetci katolíci bez rozdielu stavu a povolania. Ale zdá sa, že u nás niečo úprimnej vôle pripojiť sa k tomu jednoliatemu katolíctvu. Ťažko sa zriekame svojho, náš spolček je nám milší ako apoštolská rodina katolíkov rímskeho razenia. Nekritizujme, ale povedzme si úprimne: Prečo u nás neprerazila myšlienka KA? Myslím preto, že pre mnohých hlas pápežov nie je božím hlasom! Spytujeme si svedomie, či sme dobre vykonali svoju národnú povinnosť. Hej, to je na mieste. Kto túto povinnosť nekoná, nedáva cisárovi, čo jemu patrí. Ale kto si spytuje svedomie, či koná svoju apoštolskú rímskokatolícku povinnosť? Keď uznávame stupnicu hodnôt, myslím, že toto by mal byť prvý predmet nášho spytovania svedomia! To sa vzťahuje tak na kňazov, ako na laikov. Nedajme sa poučovať príkladmi nám nepriateľských ľudí, nepriateľských nábožensky aj národne. Tí sa dali do kopy. Cirkiev svätá vo všetkých časoch kázala konať to, čo bolo najaktuálnejšie. Dneska nás všetkých, kňazov aj laikov volá do spoločnej roboty v katolíckej akcii; tam prinesme osobne obete pre spoločné dobro nás všetkých. Bez osobných obetí nepostavíme jednoliaty káder bojovníkov KA. A skúsenosť nás poučuje, že len jednota je záchranou našej budúcnosti. Nestačí denne pristupovať ku svätému prijímaniu, lebo terajšia situácia žiada, aby práve tí, čo denne sa posilňujú Kristovým telom, účinne zasiahli do práce na výstavbe Kristovho kráľovstva v dušiach bratov. V tom by sme mali byť jednotní, aby nás budúcnosť neprekvapila. Konajme to, čo je podľa úsudku viery najdôležitejšie, lebo len vtedy zapojíme národ do chválospevu obecnej Cirkvi, ktorá po celom svete ospevuje dobrotu Stvoriteľovu a svoláva na jednotlivcov požehnanie Všemohúceho. Müller.

SKM.

Sú ľudia, čo pozerajú na túto složku KA ako na konkurečný článok pri výstavbe našej krajšej budúcnosti. To sú iba jednotlivci, lebo naši vodcovia vedia, že SKM je také staré, ako sám slovenský národ. Stačí povrchno prelistovať dejiny našej vlasti, aby sme sa presvedčili, že katolícka mládež bola vždy chrbtovou kosťou každého národného hnutia. Aj dneska táto historická zodpovednosť leží na pleciah rímskokatolíckej mládeže. Nepodceňujeme prácu iných složíek, ale sme si vedomí toho, že my, slovenskí SKM-isti, konáme sväté služby národu. Stojíme na rozhraní dejín. Naša budúcnosť je v rukách božích; preto chceme, aby rozhodujúce slovo aj v týchto ča-

soch mal Boh! SKM je vykonávateľom božej vôle a v tomto vedomí slúži národu ako kvas, ktorý musí spracovať a pretvoriť ideové zamierenie mládeže Cyrilometodejskej rodiny. Müller.

Moc veľkej viery.

Pomazanie za dedičov kráľovstva nebeského by sme si mali jasnejšie uvedomovať, ceniť, plniť jeho záväzky a tak kráčať životom. Ak to v skutočnosti nerobíme, bude to akiste preto, že povedomie tohto pomazania — pravdaže rukou nenahmatateľného a okom neviditeľného — nie je našim najdrahším vlastníctvom. Nevieme si ho ceniť. Plné uvedomenie nielen tohto kráľovského faktu, ale vôbec všetkých tajomstiev viery, ktoré nám Cirkev ako neomylná a skoro dvatisícročná strážkyňa predkladá verif, je výslednicou veľkej, hlbkej viery.

K tejto viere patrí predovšetkým istota, ktorú treba mať o zjavených tajomstvách. Stupeň istoty, pri ktorom by nám viera mohla prinášať svoje požehnané účinky, musí byť približne aspoň taký, na akom stojí istota vecí, spadajúcich pod smysly. A to nie neprávom! Veď skôr by bolo vari možné istotu kresťanských zjavených pravd posunúť o niekoľko stupňov vyššie, keďže ju zaručuje neomylná autorita, kompetentne učiaci v mene absolútnej Pravdy.

Ale vieru — ak ju, pravda, chápeme ako veľmi dôležitú funkciu v živote človeka, veď ináč by nám Boh nebol zjavil, čo nám nedal od prírody — neslobodno pokladať len za teoretickú doktrínu a nič viac. Vieru, ktorej zrejmosť je aspoň taká, ako naša istota o jestvovaní svetla, načim prežívať. Veď je to základný prejav nášho duchovného života. A tu sme pri druhej požiadavke viery, ktorá už predpokladá vieru hlbokú a nadovšetko jasnosť jej poznávania. Poznať teda nielen skutočnosť tajomstva, ale aj prebiť sa k videniu jeho závratnej veľkosti, nakoľko to, pravda, človek môže. Toto dosť prenikavé videnie pravdy si potom vyhradzuje aj proti všetkým prekážkam úplné plnenie záväzkov, ktoré vyplývajú z viery. Tu každý, čo len trochu vidí tento jas, chápe aj záväzky viery ako bremeno, ktoré si dá klásť na plecía bez reptania, ba vari aj rád. A tu už prichádzame na taký stupeň praktickej viery, že ideme splniť Kristovo vyhlásenie v tejto veci:

„Moje jarmo je príjemné a bremeno moje je ľahké“ (Mat. 11, 30).

Všimnime si na skutočnej prítomnosti Pána Ježiša v Eucharistii, ako sa treba prebíjať k uvedomeniu, praktickej viere. Začiatkové postavenie mojej viery je takéto:

Ježiš je tam, To je moja istota. Telesné oči vidia sice len chlieb, ale Ježiš učí v Evanjeliu, — a Cirkev to po ňom opakuje — že je to jeho telo. Moja istota je teda nepodvrátiteľná. Na pochybnosť, ktorá azda príde, pozerám sa odteraz ako na smiešny pokus nechápavého žiaka, ktorý by rád opravovať Ježišovo slovo o záruke jeho lásky. Aby som sa dostal na toto stanovisko istoty, ak nie som na ňom, stačí trochu elementárnej poníženosti a podrobenosti Kristu, ktorý učí v Cirkvi.

Kráčam ďalej. Stále sa ešte usilujem rásť v tejto istote. Prosím modlitbou o dar viery: „Pane, rozmnož mi vieru! Verím, Pane, spomôž mojej nevere! Pane, daj, nech vidím!“ Milosťou božou, ktorú mi pri úprimnej snahe Boh neodoprie, rastiem v istote o tejto pravde, stávam sa jej šťastným majiteľom: viem vierou.

Viem teda vierou, že nieto chleba vo svätostánku, iba jeho vonkajšie spôsoby. Vierou viem aj to, že je pod nimi skrytý Ježiš. Chýba mi ešte vedieť, kto je Ježiš a kto som ja, a to v takej miere, ako mi to na zemi možno.

Kto je Ježiš? Čítavam postupne pred svätostánkom, čo o ňom píšu sväté knihy, úryvok z Evanjelií o jeho živote na zemi. Rozmýšľam, čo som čítal, a všetko to potom myšlienkami viery vkladám do malej Hostie, ktorá je vo svätostánku, alebo ktorú idem práve prijať ako duchovný pokrm. Vkladám do nej Ježiša-divotvorcu, Ježiša, nekonečnú lásku a milosrdenstvo, mravokárcu pokrytectva, hriechu a mamony, Učiteľa najaktuálnejšej vedy: ako spraviť človeka šťastným. Všetko, čo o ňom čítam, vkladám do Hostie. Ba vlastne nie do Hostie, veď tam je Ježiš so všetkým tým už od premenenia. Len si uvedomujem, že je to tam v nej s Ježišom. Vkladám to teda do svojej duše ako nové a nové skutočnosti a tak opätujem úkony svojej viery. V tom kúsku chleba, ako mi ešte stále niekedy môžu pripomenúť oči, vidí moja zosilnená viera Krista s celou jeho láskou v horkom utrpení, smrti aj vo víťazoslávnom zmŕtvychvstání. I táto láska, ktorá svieti vlastne z každého úryvku Pisma, bude jednou z mojich poznaných skutočností. A napokon ako vrcholne žiarivý súbor všetkého, čo mi záznamy Evanjelií vravia, vidím v Hostii Ježiša — Syna Božieho, druhú osobu Najsvätejšej Trojice, s maximom všetkých dokonalostí, veľkostí, moci a majestátu. Nezabúdam ani lásku voči nám, pre ktorú býva v našich svätostánkoch. Toto sú teda skutočnosti malej bielej Hostie. Nie som ani zďaleka v zajať fantázie. Vyjadril by som to, pravda, nedokonale, asi takto: zaostreným okom viery hmlisto, veľmi

hmlisto zazrel som predmet nášho večného pozerania a poznávania s tváre na tvár Boha-Spasiteľa za prípadkami chleba.

V tomto poznaní, ktoré z daru nebies môže prechádzať do rozličných fáz akéhosi nikdy nevidaného žiarenia Darcu-Krista, — tak to môže vidieť môj rozum — začne sa obdarovaný postupne vyzliekať zo samolúbosti a javiť sa sebe samému ako úbožiak. Od čistoty výrazne sa odráža moja hriechnosť. V jase božského pokoja nemôžem nezbadat búrku a lomcovanie svojich vášní. Po takomto videní vierou akosi samočinne, ale nie bez násilia, cítim potrebu utápať v postupných bojoch diktátorský zákonník svojho Ja. Videnie protichodností medzi veľkosťou a mocou, láskou, a úbohosťou, slabosťou a ničotou môže byť z priazne Kristovej také silné, že ako by na chvíľku zastavila celý prirodzený poznávací aparát v úžase nad žiariacimi pravdami nadprirodzeného poriadku. A človek sa nevráti z ich videnia bez živej reakcie do denného života. Tento jas Pravdy zasiahne aj vrodenný smysel robiť všetko pre dajaký cieľ. Praktický výsledok tohto zásahu je úplné poddanie sa vóli božej. Potom začína nám byť Kristovo jarmo ľahké a ľahko chápeme, že prví kresťania po prečítaní svojho výroku smrti vedeli zvolat: Deo gratias! Vďaka Bohu!

Takáto je skutočnosť a moc veľkej viery. Ale k nej sa musíme pretlkať, hatení storakými prekážkami pochybovačnosti a ľahostajnosti, lebo sme vyrástli vo veku, v ktorom viera, na nulu vlašná, je takým častým zjavom a niekde — bez prepínania povedané — oficiálna.

Pravda, tento proces prevychovania a vtiesnenia sa cele do kráčov a do objatia hlbokkej viery, netrvá krátko. Všetky psychické deje takéhoto zamierenia pýtajú čas a vytrvanlivosť, najmä v krížach. Postupne treba rásť v poníženosti. To je najnevyhnutnejšia minca, za ktorú môžeme kúpiť shora silnú a víťaznú vieru. Okrem toho nikdy sa neprestávajme modliť o túto veľkú milosť: vidieť všetko v nových perspektívach viery.

Keď po mesiacoch alebo rokoch (záleží od prekážok, snahy a milosti božej) ako našej viery bude intenzívne a správne zaostrené, nájdeme formy pokoja a blaha, ktoré tu na svete, tak sa zdá okrem tejto výnimky, kolujú len ako pojmy niečoho, po čom túžime. Potom sa budeme aspoň v jednom približovať ku svätým, ktorí buď po celý život alebo aspoň v určitom jeho úseku pripínali svoje bytie a konanie iba k Bohu, lebo ho videli pri silnom reflektore svojej veľkej viery.

E. Macák, SS.

Inteligent.

To je titul vzácneho diela P. Sertillangesa, OP: „La vie intellectuelle”,¹ ktoré vo Francúzsku vyšlo dosiaľ v mnohých vydaniach a vlani bolo vydané v chorvátskom preklade.² Chceme to dielo, ktoré hoci vyšlo pred 23. rokmi a predsa nestráca na svojej hodnote, priblížiť slovenskej katolíckej inteligencii, práve z príležitosti vydania chorvátskeho prekladu, ktorý umožní našej inteligencii čítať ho v jazyku celkom blízkom, ak ho niekto nemôže čítať v prekrásnej francúzskej pôvodine.

Možno sa niekto pozastaví nad tým, že v „Smere”, ktorý je venovaný duchovnému životu, dotýkame sa tejto knihy. Isteže ona sa viacej venuje rozumovej čiastke človeka než vôľnej; ale autor nemohol tie dve čiastky celkom rozlúčiť, ako aj v konkrétnom živote nie sú rozlúčené, lež ten istý človek, ktorý je vedec, je spolu aj morálna osobnosť. Ba naopak. P. Sertillanges poukázal na to, že tie dve dokonalosti človeka priamo sa vyžadujú; to jest nemôže byť niekto pravý inteligent, ak spolu nie je na mravnej výške, a pokrok vo vedomostiach robí človeka aj mravne dobrým (logicky tak vyplýva). Autor to vyvádza z metafyzického princípu: „Omne verum bonum — Všetko, čo je pravdivé, je aj dobré”; a preto čím je niekto ďalej od dobra, tým je ďalej aj od pravdy. Táto požiadavka je krásne spracovaná v druhej kapitole: „Čtnosti kresťanského inteligenta”. Všeobecne autor žiada, aby inteligent vždy išiel za pravdou, — čo je cieľom jeho pokroku — a tak príde aj k dobru, lebo „pravda vyrástla z tej istej zeme, ako aj dobrota”. S druhej strany zasa mravná slabosť je najväčším nepriateľom rozumového pokroku. Človek bezuzdný nikdy nič veľkého nevyňašiel. Od inteligenta autor žiada naďalej usilovnosť v práci (génia si nepredstavujeme za plným stolom), tichosť, sobranosť ducha, disciplínu tela a ducha modlitby, lebo Boh je Veritas — Pravda, ku ktorej má inteligent dospieť.

¹ A. D. Sertillanges, de l'académie des sciences morales et politiques: LA VIE INTELLECTUELLE (son esprit, ses conditions, ses methodes). Editions de la revue des jeunes, Desclée, Paris.

² A. D. Sertillanges, O. P., član akademije moralnih i političkih znalosti: INTELEKTUALAC. (duh, uvjeti metode). Preveo filozofsko-teološki zbor dominikanske mladeži "Akvinac" u Dubrovniku. Izdanje dominik. naklade „Istina”. Zagreb, 1942. Strán XII+160, cena broš. 80 Kún. (asi 40 Ks).

V ďalších kapitolách podáva P. Sertillanges rozbor práce, organizáciu života inteligenta, čas práce, pole práce, prípravu na prácu a opäť sa vracia k osobnosti inteligenta. Dokonalosť rozumu je len jedna časť človeka a to tiež nie najväznejšia. Takto autor píše: „Nie je najcennejšia v živote vedomosť, ale charakter, a práve ten by najviac strádal, keby človek bol takrečeno pritisnutý svojou prácou ako Sisyfovou skalou. Mimo znalosti, ktorú prechováame v pamäti, je aj iná znalosť: vedieť žiť. Všetko, čo je vo vedomosti, sú len náčrty, a pravé, dokonalé dielo, to je človek.“³ Kniha vznikla z bohatej životnej skúsenosti ozajstného inteligenta, ktorý tak harmonicky v sebe spojil dokonalosť rozumu a vôle. To je P. Sertillanges, ktorý ani v najhlbších rozumových úvahách nemôže striasť so seba, že je človek naskrze preniknutý Bohom — Pravdou. Pravý inteligent!

Hneď v úvode spomína autor, že táto kniha je vlastne výklad ku klasickému Listu svätého Tomáša „Epistola ad quendam Ioannem scholasticum“,⁴ v ktorom svätý Tomáš poučuje nejakého klerika, ako má postupovať v učení. P. Sertillanges krásne vysvetlil vzácne zásady svätého Tomáša psychologickými úvahami a svojou skúsenosťou. Tak sa nám ukazuje opäť v novom svetle veľkosť postrehu svätého Tomáša, keď moderná psychológia potvrdzuje jeho zásady. Nájdeme v knihe okrem zásadných princípov mnoho praktických poučení, preto by mal každý inteligent preštudovať to dielo, buď v pôvodine alebo — ako sme spomenuli — v novom chorvátskom preklade, kým ho nebudeme mať v slovenčine. Lacko, SJ.

Čo očakávame od študujúcej mládeže?

Každý má rád mládež a teší sa z nej. Ona bude novou, budúcou generáciou, ktorá prevezme do svojich rúk vedenie a bude udávať smer ďalšiemu vývinu ľudských dejín. Ak by mladí ľudia dostatočne pochopili zodpovednosť úlohy, ktorá na nich čaká v živote, museli by svedomitejšie študovať a odstrániť určité nezdravé zjavy.

Mladý priateľ! Hádám si už oktávantom na strednej škole, alebo chodíš do vyšších tried. Za pár rokov má sa stať z Teba inteligent, duchovný vodca nášho slovenského ľudu, šíriteľ kultúry a ozajstne pravého kresťanského svetonáhľadu. Preto už teraz musíš formovať, stvárňovať svoj charakter, aby si mohol čestne obstáť v živote. Nepoznám Ťa. Nechcem ani nebu-

³ IX. kap.

⁴ V sbierke: *Opuscula Sti. Thomae Aquin.*

dem Ti vyčítovať, že zanedbávaš štúdium, že chodievaš na nemravné kiná, že si neúprimný, ľahkomyselný atď. Tieto smutné fakty sú len účinkom Tvojho rozháraného života. Hľad' odstrániť príčinu zla, a prejavy zla samy od seba prestanú. Prežívaš najkrajší vek svojho života. A vieš si uvedomiť, že v kvete mladosti streže na Tvoju dušu tisíc nepriateľov? Spomeniem Ti len jedného. Iste sa začuduješ, lebo to si Ty sám. Ak si niekedy uvažoval o sebe, musel si zbadat', že sú v Tebe dve akési tajné protikladné sily. Jedna pôsobí smerom napravo, druhá naľavo. Chceš poznať ich povahu? Je to milosť božia na jednej a Tvoja skazená prirodzenosť na druhej strane. Čaká teraz na Teba práca, aby si vedel slúčiť týchto dvoch činiteľov tak, žeby jeden druhého napomáhal. Milosť má dvíhať Tvoju skazenú prirodzenosť a tá zase má byť vždy pripravená prijať milosť a s ňou spolupracovať.

Toto sa Ti objasní iba vtedy, ak si nadobudneš čistotu srdca, ak Tvoja duša bude nepoškvrnená. Viera sa stráca pri strate čistoty. Svätý Augustín dobre vystihuje túto pravdu známym výrokom: „Nemo incredulus, nisi impurus.“ Nečistý je neveriaci. Áno, ale je aj nešťastný. Jeho duch a telo chradne. Mízne mu jasný a priamy pohľad. A ak čím prv nevstane z biedneho stavu, jeho život sa smutne skončí. Na mladého človeka s dvojnásobnou silou útočí pokušenie. Preto treba sa ti postaviť proti nemu s dvojnásobnou reakciou. V tomto boji sa má osvedčiť Tvoj charakter a Tvoja sila. Musíš vedieť panovať nad sebou, nad svojím „ja“, ak chceš byť víťazom a to víťazom celým a hrdinským. Ak obstojíš v boji, v pokušeniach proti svätej čistote, vedz, že si udatným rytierom. Bojuj hneď na začiatku. Ani na chvíľku nepovoľ. Z iskierky môže skrsnúť oheň, a ten už ťažko stlmíš. — A keď toto kladiem Ti pred oči, nemôžem Ti nepripomenúť neželateľný zjav u našich mladíkov, študentov. Koľkí sú takí, ktorým, žiaľbohu, nič iné nepočuť z úst ako nepekne a mrzké slová. A to prezradzuje stav ich vnútra. „Ex abundantia cordis os loquitur.“ Z plnosti srdca hovorí ústa. Ich srdce je plné nízkych myšlienok a túžob. Hľa, títo sú nástrojmi diabla, a beda tomu, kto sa s nimi kamaráti. Ich problémom je, ako aj toho infikovať, nakaziť. Myslia si, že pojedli vedu celého sveta, a nik im nič nemôže dokázať. Či nie je to obmedzenosť? Veď obyčajne ani primitívne vzorčky a úlohu sa nenaučia. Ale zato sa honosia „vedou“, ktorú nasháňali v nemravných časopisoch a knihách. Sú ozaj na pofutovanie. Rútia sa do záhuby a strácajú význam pre seba aj pre ľudskú spoločnosť.

Drahý priateľ! Ty si hádam ešte nestratil nevinnosť. Z tváre Ti žiari jasnosť, veselosť a úprimnosť. Srdce a duša Ti prekypuje nádejou. Máš šlachetné a vznešené ideály. Ale pamätaj, že nosíš v krehkej nádobe poklad nevinnosti. Preto buď stále na stráži! Ak si nešťastne upadol, nezúfaj a netrať odvahu. Ne neodkladaj s nápravou. Nikdy si nepovedz, že potom, neskôr už sa dáš na pravú cestu. Začni hneď teraz, aby nebolo neskoro. Tu ukáž a uplatni svoju silu ducha a premôž skrytú pýchu. Id' a ponížene vyznaj pri svätej spovedi svoj hriешny krok. Skúsiš, že to bude najúčinnější prostriedok na ranu Tvojej duše. A vieš, kde máš čerpať posilu, aby si vytrval v predsavzati? U božského Spasiteľa. Neboj sa ho! On sám vyhlásil: „Chorí potrebujú lekára, a nie zdraví.“ Hľa, Pán Ježiš je Tvojim najlepším lekárom a priateľom. Choď k nemu s vierou a poníženým srdcom. Rozpovedz mu všetko. On Ťa vypočuje, poteší a požehná. Neboj sa, že to bude „svätuškárstvo“, pozostávajúce v pobožnom složení rúk, v nosení hlavy na bok a dost. Nie. Budeš aj ďalej veselý, živý, ozajstne charakterný. Spájaj sa čím častejšie, ak Ti možno denne, s eucharistickým Kristom pri svätom prijímaní. Nerob to zo zvyku, ale z presvedčenia a viery. Takto si zachrániš neoceniteľný poklad, milosť posväcujúcu, zachováš si telesnú a duševnú čistotu a vypestuješ zo seba pevnú osobnosť, ktorá mnoho môže dokázať v živote a na ktorú každý sa dôverčivo spoľahne.

Ako vidíš, nechýbajú Ti prostriedky na utvorenie neklátivého charakteru. Od Teba sa očakáva, aby si ich účinne upotrebil. Ak to vykonáš, budeš spokojný s Tebou Boh, Cirkev a národ. A. V., SJ.

LITERATÚRA.

Dr. KAROL KMETKO: Svetové misie, sväzok II. (Katolícka misiologia) Nákladom Misijného domu Matky Božej v Nitre 1942, str. 444, XXXI, cena 50 Ks. V krátkom čase dostávame do rúk druhý sväzok životnej literárnej práce nášho arcipastiera. Keď vyšiel prvý sväzok „Svetových misií“, v dennej tlači aj v časopisoch čítali sme všelijaké kritiky a recenzie tohto diela. Kniha bola prijatá ako niečo nové, a čo je na Slovensku nové, prijíma sa s určitou výhradou. S tým súhlasíme pokiaľ, pokiaľ o veciach „slovensky nových“ súdia ľudia všestranne podkuť, slovom odborníci. Nás nemôžu získať chváloreči, nás nezastrašia pochmúrne a pochybovačné kritiky, lebo nám ide o pravdu, a túto radi počujeme z úst všetkých, čo sú

povolani a súci pravdu povedaf. Dívajúc sa na slovenskú teologickú literatúru, musíme uznať, že také striktné teologické dielo (v misijnom odbore), ako je práca J. E. p. biskupa nitrianskeho, nemôže byť len priekopníckym dielom, ako to niektorí podčiarkli, lež takým teologickým prínosom v „slovenskej teologii“, ktorý bude doplnený len poznámkami. O iných teologických štúdiách ťažko takto súdiť. Autor chce, aby bola dokonale pochopená túžba Spasiteľova spasit všetky národy zeme. A tu sa ukázal nielen ako odborník, lež ako biskup, vykladač najvrúcnejších túžob Cirkvi svätej, muž apoštolského srdca, muž rýdzich zájmov rímskokatolíckych, ktorými dvíha našu katolícku slovenskú malučkost. Budúcnosť dosvedčí, že v práci na katolíckych úhoroch slovenskej zeme neoceniteľnú prácu vykonal „slovenský misionársky biskup“. Preto k druhému dielu „Svetových misií“ nepodávame kritiku, ale si želáme, aby vedúca myšlienka tejto knihy stala sa imaním každého katolíka Slováka. — im.

Dr. BERNHARDIN KREMPEL, CP: Die Zweckfrage der Ehe in neuer Beleuchtung. Verlag Benzinger, Einsiedeln 1941, str. 304, broš. RM 7.60, viaz. RM 9. Manželstvo ostane navždy aktuálnym problémom ľudskej spoločnosti. Nikto nebude o tom pochybovať, keď sa díva na manželstvo ako na bunku života spoločnosti. O manželstve písaly horúce rozumy, písali kazuisti, právnici, ale ako vidieť z reči svätého Otca Pia XII. k novomanželom, veľmi málo bolo tých, ktorým by sa bolo podarilo rozriešiť praktickú stránku manželského spolužitia. Človek si myslí, že o manželstve nedá sa už nič nové povedať. A je to pravda, lebo o manželstve ako sviatosti nepovieme nič nové, lebo všetko podstatné už povedal Pán Ježiš. Moralisti tiež už povedali svoje; ale nezabúdajme, že myseľ mladého človeka v manželských otázkach náčim prežiaríť lúčmi večného riešenia, ktoré mu objasní zásadné otázky manželského šťastia. A prednostné výsady tejto knihy vidím v tom, že manželskú otázku rieši na metafyzických princípoch aristoteliskotomistických. A ako badať z reči Pia XII., problém manželského súžitia nikde nenájdeme prakticky tak rozriešený, ako v Sume Anjelského učiteľa. Záleží na nás, či vieme jeho zásady konkrétne používať. Na týchto princípoch je písaná aj táto kniha. Každú otázku rieši vo svetle prirodzeného zákona a zjavenia a to formou, modernému človeku prijateľnou. Svoje vývody podpiera autor najnovšími poznatkami psychologie a fyziologie, lebo aj tieto prvky vo veľkej miere vplývajú na šťastie v manželskom živote. V poslednom čase je to najpodarenejšia filozofia manžel-

stva. najlepší pokus vysvetliť modernému človeku boží rozkaz: Plodením množte sa! Kniha pre kňazov aj laikov; najmä posledným ju odporúčam ako dobrého životného radcu. — im.

HENDRIK PIETER MARCHANT: Überwundene Vorurteile. Ein Laie erblickt die Kirche. Verlag Benzinger, Einsiedeln, str. 148, broš. Fr. 4.60, viaz Fr. 5.90. Túto knihu napísal bývalý holandský minister školstva po konverzii z protestantizmu. Je celkom prirodzené, že keď niečo v katolicizme musel obdivovať, tak to bola najprv sama Cirkev. Cirkev je také niečo, čo ťažko pochopiť, Cirkev musíme veriť. Preto každého hlbavého katolíka zaujíma na tejto nadprirodzenej ustanovizni niečo iné, Protestant díva sa na Cirkev s určitou výhradou, niekedy pochybovačne, preto mimo božej milosti musí jestvovať niečo zvláštne, čo ho k Cirkvi pritiahne, čo mu akosi otvorí oči. Tento dojem mám pri čítaní tejto knihy, v ktorej M. píše o Cirkvi tak, ako on, laik a konvertita, ju chápe. Neodsudzuje protestantov, ale katolícku pravdu jemne vyvracia protestantské tvrdenia a dokazuje, že len v katolíckej Cirkvi človek je ozajstným kresťanom, lebo najčistejšou formou kresťanstva je katolicizmus. Kniha naozaj pozoruhodná, lebo v nej laik bráni Cirkev. Písaná je tiež pre laikov, a veru mal by si ju prečítať každý katolík inteligent, aby v Cirkvi videl svoju skutočnú matku. Myšlienkovite bohatú knihu odporúčam aj kňazom pre kázne a prednášky. — im.

PHILIPP WITKOP: Goethe in Strassburg. Verlag Herder und Com., Freiburg im B., 1943, str. 30, broš. RM —.75. Veľký znalec nemeckého básnika Goetheho prof. Witkop pripravoval o ňom veľkú štúdiu, ktorá mala vyjsť pod názvom: Goethe. Choroba a napokon smrť znemožnily dokončenie tohto diela; preto nakl. Herder vydáva knihu, v ktorej je opísaný vplyv strasburgského okolia na básnickú umeleckú činnosť Goetheho. Mnohé cudzie vplyvy motivovaly básnickú tvorbu tohto nemeckého veľducha, ale strasburgské okolie malo naň rozhodujúci vplyv. Štúdia pre básnikov. — im.

„TATRE I VELEBIT“, časopis chorvátsko-slovenskej spoločnosti. Vydáva Hrvatsko-Slovačko družstvo v Zagrebe. Vychádza štyri razy do roka. Predplatné 60 Ks. Časopis prináša kultúrno-politické štúdie chorvátskych aj slovenských odborníkov.

STEVO BLAVAN: Múdrost vladárov, básne, JÁS v Trnave. Nakl. Urbánek a spol. Vo svätých

prameni životodarná múdrosť života, v dôstojnom a velebnom zamierení na stredisko Lásky a Krásy ako najvyššej inštalácie, kde smeruje bolesť aj radosť, obeta a odovzdanie, láska a krása. Len táto studnica pretvára ľudí na svätcov, na takých, ktorých chvála a práca je zamierená na Neho.

A nie je paradoxné, že Blavan v najvýraznejších dokumentoch božej lásky našiel prameň inšpirácie. V živote 12. jezuitských svätých (Ignác, František, Alojz, Stanislav, František Régis, Ján Berchmans, Alfonz, Peter Canisius, Róbert, Andrej Bobola, bl. Claudius de la Colombière, Traja košickí mučeníci) namočil svoje pero, aby ospieval ich životnú múdrosť. Lebo iba to je pravá múdrosť života: nechať všetko a byť chudobným a pokorným služobníkom Boha. Len takí majú „milosť bohatú v Slove večnom“.

Harmonicky k prvej časti sa druží druhá časť zbierky „Hymnus tvorstva“. Nič krajšie nemôže dopĺňať život svätých — charakteristickú oslavu Boha — ako hymnus tvorstva: kvetov a živočíchov tomu, ktorý povedal: „Ja som cestá a pravda a život“.

Blavanove myšlienky sú plné, hlboké a sväté, bohužiaľ poeticky nie dosť výrazné. Formove a rytmicky táto zbierka nie je prínosom. Slovo u Blavana nemá žiaducej zvučnosti a svojou neprecizelovanosťou kalí čistý prúd myšlienok. Zdá sa, že Blavan formove od debutu nevyrástol. Nám, najmä dnes, sú cennejšie myšlienky, a ak vyčítame, iba preto, že naši svätí si zaslúžia už raz aj dokonalú poetickú oslavu. Blavan začal, kto bude pokračovať?

Marián Limbora.

GUARDINI R.: Der Herr. — Betrachtungen über das Leben und die Person Jesu Christi. Vydal Werkbund-Verlag, Würzburg, Abtlg. Die Burg.

Nie je zbytočné písať ešte životopisy Krista Pána, keď aj tak každý sa opiera o sväté Písmo? Nestačí azda dať priamo sväté Písmo do rúk čitateľom? To by bolo najideálnejšie, keby boli čitatelia natoľko vyspelí.

Autor nám podáva obraz Krista Pána triezvo a pritom tak živo, ako by bol postavou súčasného veku. Svojimi úvahami čitateľa priamo núti uvažovať a premýšľať. Novými a novými obdobami, prirovnaniami a obrazmi približuje čitateľovi nadprirodzenosť; nie že ju chce zracionalizovať, ale aby ukázal, že svet Pánov je vždy iný a iný. Život je reálnym pohľadom na osobnosť Krista Pána. Prehľadnosťou, jasnosťou a dogmatickou hĺbkou sa bliži myšlienkam Newmanovým. Aj ponad najťažšie miesta autor vie prejsť veľmi ľahko bez toho, aby ich obišiel. — pm.

A. M. Bratislava. V článku je nadhodný iba plán, ktorý by bolo treba spracovať. Je tam reč o pojmoch, príčinách a účinkoch, ale chýba logická súvislosť. Nevolíť témy, ktoré v krátkom článku nemožno vysvetliť. Zhustené citovanie výrokov alebo výmerov predmet nevyjasňuje.

Dary na študentský tlačový fond: J. E. Dr. K. Kmefko, biskup, Nitra, 113.50 Ks; Štefan Gabura, Nové Mesto n/V., 163.50 Ks. Po 63.50 Ks: M. Jurišič, bisk. ceremonár, Trnava; A. Dužeková, Tr. Biskupice; J. Sívák, minister, Bratislava; univ. prof. Dr. A. Chura, Bratislava; A. Janáč, Tr. Biskupice; J. Deitelbaum, Trenčín; Dr. P. Jantáusch, biskup, Trnava; Fr. Laufik, uč., Hnilec; Dr. E. Filkorn, prelát-kanonik, Nitra; V. Trstenský, farár, D. Kubín; G. Kollárová, Ružomberok, 20 Ks; J. Čermák, farár, Bohunice, 36.50 Ks; M. Adamovská, Trenčín, 24.50 Ks; M. Pálínková, Trenčín, 23.50 Ks; J. Frivaldský, farár, Žakyl, 9.50 Ks; A. Drgoň, kaplán, St. Bystrica, 8.50 Ks. Po 13.50 Ks: Dr. V. Bucko, Bratislava; rím. kat. farský úrad, Lamač; rím. kat. farský úrad, Badín; prof. J. Vávrovič, Trnava; F. Szomolányi, st., Topoľčany; Dr. P. Strauss, Polúdzka; univ. prof. Dr. M. Višňovský, Bratislava; Š. Šimko, okr. náčelník, Topoľčany; M. Burlas, dekan, Krásno n/K.; Dr. P. Eichler, V. Hág; J. Müller, Sp. Nová Ves; J. Chlebovec, Bratislava; Š. Šmálik, farár, Hybe; P. Maxoň, Bratislava; V. Kmec, kaplán, Drienov; J. Šimko, redaktor, L. Trnovec; J. Révay, Cataj; L. Hollý, úradník, V. Leváre; J. Podoba, statkár, V. Ostratice; Dr. A. Balažovjeh, Bratislava; Sestry Nepoškvr. Počatia, Levoča; A. Hrabovec, dekan, V. Bytča; Sestry Dominikánky, Humenné; P. Korbeľ, farár, Lipt. Teplička; J. Drobný, poslanec, Bratislava; Dr. A. Kočíš, gen. tajomník HSES, Bratislava; V. Laudon, direktor, Topoľčany; P. Novický, Bratislava; J. Husár, dekan, Podolie; A. Džavík, Oslany; J. Vojtech, M. Leváre; E. Bocková, Trnava; Š. Schimpl, Ružomberok; Dr. T. Štubňa, Levoča; J. Krébes, kaplán, B. Bystrica; M. Minárik, farár, Valašská; P. Spitzer, Ilava; P. Gašparovič, kaplán, Kys. N. Mesto; M. Hojčuš, Bratislava; rím. kat.

farský úrad, Lúky p/M.; prof. M. Pecíková, Bratislava; Dr. M. Mičura, Bratislava; E. Ballková, úč., Tvrdošín; npr. D. Chladný-Hanoš; R. Hečko, D. Súča; A. Dokupil, kanonik, B. Bystrica; Dr. B. Rajcová, Bánovce n/B.; J. Pietrik, farár, Opatová; Dr. J. Csilagi, advokát, Trenčín; A. Prekan, vel. HG, Topoľčany; Dr. P. Bakovský, B. Bystrica; V. Navarová, študentka, Bratislava, 5 Ks; J. Kolominský, študent, Žilina, 5 Ks; M. Klčo, študent, Nitra, 5 Ks. Po 3.50 Ks; J. Havran, kaplán, Mestečko pri Leopoldove; J. Fabián, kaplán, Poprad; A. Remenárová, Dlhé Pole; Dr. J. Pések, Levoča; E. Šimek, farár, M. Hradná; J. Tarasovič, biskup. notár, Prešov; M. Willingerová, riaditeľka, Pruské; J. Jánoš, farár, Brestovany; P. Petrašovský, Bratislava; O. Supejová, Bratislava; M. Lipovská, študentka, Horelica; L. Ritter, obv. notár, Lokca; M. Kocák, farár, Vieska; A. Jakubík, Krásno; rím. kat. farský úrad, Sklenné Pole; K. Farkaš, stolár, Trenčín; J. Kočiš, inšpektor, Bratislava; rím. kat. farský úrad, Rychvald; V. Pražnec, kaplán, Dubnica n/V.; J. Hreško, farár, Uh. Žipov; M. Sekeráková, Sp. Belá; J. Rajecová, Bratislava; A. Ryšavá, úradníčka, Trnava; A. Janíková, úradníčka, Topoľčany; asp. Š. Dragúň, Turč. sv. Martin; J. Čepček, kaplán, Urmín; A. Ruzinová, Bratislava; J. Bandík, vedúci notár, Prievidza; prof. F. Nukovič, B. Štiavnica; A. Daničková, Trenčín; B. Trangošová, Lokca; A. Reháč, Tr. Biskupice; R. Varhoj, kaplán, Sliace; L. Hanagozó; A. Dávideková, Sereď; V. Šapčková, Tr. Teplice; J. Bábik, kaplán, Pobeďim; J. Dalloš, farár, Pružiná; Saleziánsky ústav, Trnava; V. Balažovjích, farár, Sv. Jur; H. Orthofer, Bratislava; A. Reppová, Bratislava; J. Žatko, spirituál, Nitra.

Stedrym darcom srdečne Pán Boh zaplať!

SMER, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod čís. 144.487-III/1-1940. Dozorný poštový úrad Trenčín. — Tlač: V. Čelko, Trenčín.